అధ్యాయం-5

గ్రామీణ నీటి సరఫరా పథకాల అమలుపై ఆడిట్ సమీక్ష

పంచాయతీ రాజ్, గ్రామీణాభివృద్ధి (గ్రామీణ నీటి సరఫరా, పారిశుధ్య) శాఖ

పేజీలు 115 - 146

5.1 పరిచయం

5.1.1 నేపథ్యం

జాతీయ గ్రామీణ తాగునీటి పథకం (ఎన్ఆర్‌డీడబ్ల్యూపీ) భారత ప్రభుత్వ ప్రాథమ్య పథకాల్లో ఒకటి. 1972-73 లో మొదట దీన్ని సత్వర గ్రామీణ నీటి సరఫరా పథకం (ఏఆర్‌డబ్ల్యూఎస్‌పీ)గా ప్రవేశపెట్టారు. ఈ కార్యక్రమానికి 1986లో జాతీయ తాగునీటి పథకంగానూ, 1991లో రాజీవ్‌గాంధీ జాతీయ తాగునీటి పథకంగానూ పేరు మార్చారు. దీన్ని 2009 ఏప్రిల్‌లో సవరించి, జాతీయ గ్రామీణ తాగునీటి పథకం (ఎన్ఆర్‌డీడబ్ల్యూపీ) గా అమలు చేస్తున్నారు.

5.1.2 పథకం అమలుకు ప్రమాణాలు, ఆవాసాల స్థితి

గ్రామీణ ప్రాంతాల్లో తాగునీటి వసతి కల్పించడానికి కేంద్ర ప్రభుత్వం ఈ కింది ప్రమాణాలను అనుసరిస్తోంది :

- మనుషుల కోసం రోజుకు తలసరి 40 లీటర్లు (ఎల్‌పీసీడీ) చొప్పున;
- ఎడారుల అభివృద్ధి కార్యక్రమం కిందకు వచ్చే ప్రాంతాల్లో జంతువుల కోసం అదనంగా 30 ఎల్‌పీసీడీ చొప్పున;
- ప్రతి 250 మంది వ్యక్తులకు ఒక చేతి పంపు లేదా స్టాండ్ పోస్ట్.

కేంద్ర ప్రభుత్వ ప్రమాణాల ప్రకారం గ్రామీణ ఆవాసాలను ఈ కింది విధంగా వర్గీకరించడమైంది :

తాగునీటి వసతి లేనివి (ఎన్‌సీ)/రక్షిత తాగునీటి వనరులు లేనివి (ఎన్ఎస్ఎస్) : మైదాన ప్రాంతాల్లో 1.6 కి.మీ.ల లోపు, కొండ ప్రాంతాల్లో 100 మీటర్ల దూరంలోనూ తాగునీటి వనరు/వసతి లేని ఆవాసాలు; లేదా నీటి వనరులున్నప్పటికీ నాణ్యతాపరంగా సమస్యలున్న ఆవాసాలు.

తాగునీటి వసతి పాక్షికంగా ఉన్నవి (పీసీ) : ఇవి రక్షిత తాగునీటి వసతి ఉన్న ఆవాసాలే కానీ, వీటిలో నీటి వనరుల సామర్థ్యం ఒక్కొక్కరికి రోజుకు 10 లీటర్ల నుండి 40 లీటర్ల మధ్య మాత్రమే నీటిని సరఫరా చేసేలా ఉంటుంది.

తాగునీటి వసతి పూర్తిస్థాయిలో ఉన్నవి (ఎఫ్‌సీ) : పై రెండు వర్గాల కిందకు రాని మిగిలిన అన్ని ఆవాసాలు.

'ఎఫ్‌సీ' ఆవాసాల కిందకు రాని మిగిలిన అన్ని ఆవాసాలను **'సమస్యాత్మక ఆవాసాలు'** గా కూడా పిలుస్తారు. 'పీసీ' ఆవాసాలను నీటి వనరుల సామర్థ్యం ఆధారంగా రాష్ట్ర ప్రభుత్వం నాలుగు రకాలుగా వర్గీకరించింది. ఒక్కొక్కరికి రోజుకు 9 లీటర్ల వరకు నీటిని సరఫరా చేయగలిగితే పీసీ-1 గానూ, 10 నుండి 19 లీటర్ల వరకు సరఫరా చేయగలిగితే పీసీ-2 గానూ, 20 నుండి 29 లీటర్ల వరకు సరఫరా చేయగలిగితే పీసీ-3 గానూ, 30 నుండి 39 లీటర్ల వరకు సరఫరా చేయగలిగితే పీసీ-4 గానూ వర్గీకరించారు.

రాష్ట్రంలో గ్రామీణ నీటి సరఫరా ఆస్తులు ప్రధానంగా ఈ కింది మూడు వర్గాలుగా ఉన్నాయి :

(i) శుద్ధి చేసిన నీటిని సరఫరా చేసే సమగ్ర రక్షిత మంచినీటి సరఫరా (సీపీడబ్ల్యూఎస్) పథకాలు;
(ii) శుద్ధి చేయని నీటిని సరఫరా చేసే పైపు లైను నీటి సరఫరా (పీడబ్ల్యూఎస్) పథకాలు;
(iii) బోరుబావులు.

జాతీయ గ్రామీణ తాగునీటి పథకం మార్గ దర్శకాల ప్రకారం, పథకం అమలుకు ప్రణాళికలు రచించేటప్పుడు, ఆవాసాలను ఎంపిక చేసేటప్పుడు 0 నుండి 25 శాతం జనాభాకు మాత్రమే నీటి వసతి ఉన్నవి, నాణ్యమైన నీరు సరఫరా కాని ఆవాసాలు, ఎస్సీ, ఎస్టీ, అల్పసంఖ్యాక వర్గాల ప్రజలు ఎక్కువగా ఉన్న ఆవాసాలకు అధిక ప్రాధాన్యతను ఇవ్వాలి.

5.1.3 వ్యవస్థాగత నిర్మాణం

గ్రామీణ నీటి సరఫరా పథకాల ప్రణాళికల రచన, అమలు బాధ్యత ప్రధానంగా గ్రామీణ నీటి సరఫరా, పారిశుధ్యం (ఆర్‌డబ్ల్యూఎస్ఎస్) శాఖపై ఉంది. ఈ పథకాల ప్రణాళికల రచన, అమలు, నిర్వహణకు సంబంధించి అనుబంధ బాధ్యతలను వివిధ స్థాయిల్లోని పంచాయతీరాజ్ సంస్థలు నిర్వహిస్తాయి. 2007 డిసెంబరులో రాష్ట్ర ప్రభుత్వం ప్రకటించిన విధానం ప్రకారం ఈ పథకాలకు సంబంధించి పంచాయతీరాజ్ సంస్థల పాత్ర సంక్షిప్తంగా ఈ కింద వివరించడమైంది:

స్థాయి	ప్రధాన బాధ్యతలు
జిల్లా పరిషత్ (జడ్‌పీ)	• సీపీడబ్ల్యూఎస్ పథకాల ప్రణాళికారచన, నిర్వహణలో పాల్గొనడం • నీటి నాణ్యతా పరీక్షల నివేదికల సమీక్ష, పర్యవేక్షణ • తాగునీటికి సంబంధించి శిక్షణ కార్యక్రమాలు, సెమినార్లు, సమాచార విద్య - ప్రసార (ఐఈసీ) కార్యకలాపాలను ఏర్పాటు చేయడం • జిల్లా నీటి-పారిశుధ్య మిషన్ కార్యకలాపాలను సమీక్షించడం
మండల ప్రజా పరిషత్(ఎమ్‌పీపీ)	• ఒకటి కంటే ఎక్కువ గ్రామ పంచాయతీలకు సంబంధించిన నీటి సరఫరా పథకాల ప్రణాళికా రచనలో పాల్గొనడం • చేతి పంపులు, పీడబ్ల్యూఎస్ పథకాలు, గ్రాంటు పంపిణీల నిర్వహణ, సమీక్ష, పర్యవేక్షణ • తాగునీటి కోసం బావుల ఏర్పాటు, రవాణా, కిరాయి ఏర్పాట్లు
గ్రామ పంచాయతీ (జీపీ)	• గ్రామ పంచాయతీలు, గ్రామసభల తోడ్పాటుతో పథకాలను, నీటి వసతి ఏర్పాటు చేయాల్సిన ప్రదేశాలను గుర్తించడం • గ్రామంలో పైపు లైను పనుల నిర్వహణ • ఒక్క గ్రామానికే ప్రత్యేకంగా ఏర్పాటయిన తాగునీటి పథకాల ఆపరేషను, నిర్వహణ • తాగునీటి వనరుల్లో నిర్ణీత కాల వ్యవధుల్లో క్లోరిన్‌ను కలపడం; గ్రామంలోని అన్ని ప్రాంతాలకూ సక్రమంగా నీరు పంపిణీ అయ్యేలా చూడటం • నీటి నాణ్యతపై నిఘా ఉంచడం, పర్యవేక్షించడం

మూలం : 2007 డిసెంబరు 22వ తేదీ నాటి జీఓ ఎమ్ఎస్ నెం. 569

రక్షిత నీటి పథకాలు, చేతిపంపుల నిర్వహణను సంబంధిత బడ్జెటుతో పాటు గ్రామ పంచాయతీలకు బదిలీ చేసినప్పటికీ, ఈ పథకాల సక్రమ నిర్వహణకు గ్రామీణ నీటి సరఫరా, పారిశుధ్య శాఖ సాంకేతిక సహకారాన్ని అందించాలి. ఐతే, సమగ్ర రక్షిత నీటి సరఫరా పథకాలను గ్రామీణ నీటి సరఫరా శాఖయే నిర్వహిస్తోంది.

5.2 ఆడిట్ అనుసరించిన విధానం

5.2.1 ఆడిట్ లక్ష్యాలు

ఈ కింది అంశాలను నిర్ధారించుకోవడం ఈ ఆడిట్ సమీక్ష లక్ష్యాలు :

- గ్రామీణ నీటి సరఫరా పథకాలకు పటిష్టమైన ప్రణాళికా రచన ప్రక్రియ ఉందా;
- పథకాల అమలుకు కేంద్ర, రాష్ట్ర ప్రభుత్వాలు అందించిన నిధులు సంబంధిత ప్రయోజనాల కోసమే ఖర్చు చేసారా; వాటికి జమా లెక్కలను సక్రమంగా నమోదు చేసారా;
- వివిధ నీటి సరఫరా పథకాలకు సరైనరీతిలో ప్రణాళికా రచన చేసారా; వీటిని పొదుపుగానూ, సమర్ధవంతంగానూ, ప్రభావవంతంగానూ నిర్వహిస్తున్నారా;

- సమస్యాత్మక ఆవాసాల్లో తాగునీటి వసతి కోసం తగిన ఏర్పాట్లు చేసారా; నీటి సరఫరా నిరంతరాయంగా జరిగేందుకు అవసరమైన చర్యలు చేపట్టారా;
- నీటి నాణ్యతపై పర్యవేక్షణ, నిఘా కోసం తగిన ఏర్పాట్లు ఉన్నాయా, అవి ప్రభావశీలంగా ఉన్నాయా;
- పథకాల పర్యవేక్షణ, మూల్యాంకనం తగు విధంగా ఉన్నాయా.

5.2.2 ఆడిట్ ప్రామాణికంగా తీసుకున్న అంశాలు

ఆడిట్‌లో కనుగొన్న విషయాలను ఈ కింది ప్రామాణికాంశాలతో బేరీజు వేసుకొని నిర్ధారించుకోవడమైంది :

- సత్వర గ్రామీణ నీటి సరఫరా పథకం మార్గదర్శకాలు;
- జాతీయ గ్రామీణ తాగునీటి పథకం, జాతీయ గ్రామీణ తాగునీటి నాణ్యత పర్యవేక్షణ, నిఘా పథకం (ఎన్ఆర్‌డీడబ్ల్యూక్యూఎమ్ఎస్‌పీ);
- జాతీయ నీటి విధానం (2002 ఏప్రిల్).

5.2.3 ఆడిట్ పరిధి, పద్ధతి

2007-12 మధ్యగల ఐదేళ్ల కాలంలో గ్రామీణ నీటి సరఫరా పథకాల అమలుపై 2011 జూలై - 2012 జూన్ మధ్య ఆడిట్ సమీక్షను నిర్వహించడమైంది. గ్రామీణ నీటి సరఫరా, పారిశుధ్య శాఖ, ఇంజినీర్-ఇన్-చీఫ్ (ఈఎన్‌సీ), ఎంపిక చేసుకున్న డివిజన్ల కార్యాలయాల్లో రికార్డులను మచ్చుకు తనిఖీ చేయడమైంది. మచ్చుకు తనిఖీ చేసిన సమగ్ర రక్షిత నీటి సరఫరా పథకాలను (సీపీడబ్ల్యూఎస్) ప్రత్యక్షంగా తనిఖీ చేసి ఆడిట్‌లో కనుగొన్న అంశాలకు మద్దతుగా అవసరమైన చోట్ల ఫోటోలను కూడా తీసుకోవడం జరిగింది. ఆడిట్‌కు ఎంపిక చేసుకున్న పథకాల జాబితాను, వాటి ప్రస్తుతస్థితిని *అనుబంధం-5.1* లో పేర్కొనడమైంది.

2011 జూన్ 20వ తేదీన గ్రామీణ నీటి సరఫరా శాఖ అధికారులతో జరిపిన సమీక్షారంభ సమావేశంలో ఆడిట్ లక్ష్యాలు, పరిధి, పద్ధతి, ప్రామాణికాంశాలు చర్చించి వారి అభిప్రాయాలను తెలుసుకోవడం జరిగింది. 2013 జనవరి 18వ తేదీన జరిగిన సమీక్షానంతర సమావేశంలో ఆడిట్‌లో కనుగొన్న విషయాలను ప్రభుత్వంతో చర్చించడమైంది. ఈ సమావేశంలో ప్రభుత్వం/ప్రభుత్వ శాఖ ఇచ్చిన సమాధానాలను, వారు రాతపూర్వకంగా ఇచ్చిన సమాధానాలను ఈ నివేదికలో పొందుపర్చడం జరిగింది.

5.2.3.1 ఆడిట్ నమూనా పరిమాణం

చేపట్టిన 292 గ్రామీణ నీటి సరఫరా పథకాలకుగానూ, 10 జిల్లాల్లోని[1] 21 డివిజన్ల పరిధిలోని 60 పథకాల పనులను (పూర్తయినవి : 39, కొనసాగుతున్నవి : 21) ఆడిట్‌కు ఎంపిక చేసుకోవడం జరిగింది. ఎంపిక చేసుకున్న పథకాల్లో అన్ని రకాల ఆవాసాలు (నీటివసతి లేనివి, పాక్షికంగా ఉన్నవి, నీటివసతి పూర్తిస్థాయిలో ఉన్నవి) ఉన్నాయి. రాష్ట్రంలోని కోస్తాంధ్ర, రాయలసీమ, తెలంగాణ - మూడు ప్రాంతాల్లోని పథకాలనూ ఆడిట్‌కు ఎంపిక చేసుకోవడం జరిగింది. అంతేకాక, ఈ సమీక్షలో భాగంగా కాకుండా రెగ్యులర్ ఆడిట్‌లో భాగంగా అనంతపురం, నిజామాబాద్, కరీంనగర్ జిల్లాల్లో ఇంజినీరింగ్ డివిజన్ల తనిఖీలో భాగంగా చేసిన ఆరు సీపీడబ్ల్యూఎస్ పనుల[2]

---

[1] నెల్లూరు : నెల్లూరు, గూడూరు; అనంతపురం : పెనుకొండ, కళ్యాణదుర్గం, అనంతపురం; కర్నూలు : నంద్యాల, కర్నూలు, ఆదోని; మెదక్ : మెదక్, సిద్దిపేట; వరంగల్ : వరంగల్; కరీంనగర్ : కరీంనగర్, మంథని; నిజామాబాద్ : బాన్సువాడ, నిజామాబాద్; ఖమ్మం : ఖమ్మం; రంగారెడ్డి : హైదరాబాద్ (ఒక పథకం); ప్రకాశం : ఒంగోలు, కనిగిరి, దర్శి, పొదిలి

[2] దామరంచ, ఇతర ఆవాసాల్లో సమగ్ర రక్షిత నీటి సరఫరా పథకం, నిజామాబాద్ జిల్లా, వర్ని మండలం లోని చందూరు, ఇతర ఆవాసాల్లో సమగ్ర రక్షిత నీటి సరఫరా పథకం, జేసీఎన్ఆర్ తాగునీటి సరఫరా - సమగ్ర రక్షిత నీటి సరఫరా పథకం, అనంతపురం జిల్లాలో నీలకంఠాపురం శ్రీ రామిరెడ్డి తాగునీటి సరఫరా - సమగ్ర రక్షిత నీటి సరఫరా పథకం, కరీంనగర్ జిల్లా గంగాధర, కొత్తపల్లిలో సమగ్ర రక్షిత నీటి సరఫరా పథకాలు

సమీక్షలో కనుగొన్న విషయాలను కూడా ఈ నివేదికలో పొందుపర్చడమైంది. ఐతే, ఈఎన్సీ ఇచ్చిన 292 పనుల జాబితాలో ఈ 6 సీపీడబ్ల్యూఎస్ పనులు లేవు. కాబట్టి, సీపీడబ్ల్యూఎస్ పథకాల సమాచారం అసంపూర్తిగా ఉందని లేదా ఈ సమాచారంలో తప్పులున్నాయని తెలుస్తోంది.

5.3 నిధులను సమకూర్చే పద్ధతి

2007-12 మధ్యగల ఐదేళ్ల సమీక్షా కాలంలో అమలు చేసిన సత్వర గ్రామీణ నీటి సరఫరా పథకం, జాతీయ గ్రామీణ తాగునీటి పథకాలకు నిధులు సమకూర్చే విధానాన్ని ఈ కింద పేర్కొనడమైంది :

5.3.1 సత్వర గ్రామీణ నీటి సరఫరా పథకానికి నిధులు

ఈ పథకానికి 1998 ఏప్రిల్ 1 నుండి 1999 మార్చి 31 వరకు కేంద్ర రాష్ట్ర ప్రభుత్వాలు 50:50 నిష్పత్తిలో నిధులను సమకూర్చాయి. తర్వాత, నీటి నాణ్యత, నిరంతరాయమైన నీటి సరఫరా (సస్టెయినబిలిటీ) కోసం కేంద్ర రాష్ట్ర ప్రభుత్వాలు 75:25 నిష్పత్తిలో నిధులను ఇస్తున్నాయి. ఎడారుల అభివృద్ధి పథకానికి (డీడీపీ) కేంద్ర ప్రభుత్వం నిధులందిస్తోంది.

- ఈ కింది అంశాలపై రాష్ట్ర ప్రభుత్వం 20 శాతం నిధులను ఖర్చు చేయవచ్చు :
  - **(i)** ఈ పథకంలోని ఉప పథకాల కార్యక్రమాల కింద ఫ్లోరోసిస్, ఆర్సెనిక్, ఉప్పునీరు, ఇనుము, నత్రజని అధికంగా ఉండటం వంటి నీటి నాణ్యత సమస్యల పరిష్కారానికి ప్రాజెక్టులను చేపట్టడానికి 15 శాతం నిధులు,
  - **(ii)** నీటి సంరక్షణ విధానాలను అనుసరించడం, నీటి చెలమల్లో భూగర్భ జలాలు పెరిగేలా చేయడం వంటి వాటి ద్వారా నీటి వనరులు నిరంతరాయంగా నీటిని అందించేలా చేసేందుకు 5 శాతం నిధులు.
- ఏర్పాటు చేసిన ఆస్తుల నిర్వహణ కోసం 15 శాతం నిధులు ఖర్చు చేయవచ్చు.
- ఎస్సీ/ఎస్టీలున్న ఆవాసాల్లో తాగునీటి సరఫరా కోసం కనీసం 35 శాతం నిధులను ఖర్చు చేయాలి.

5.3.2 జాతీయ గ్రామీణ తాగునీటి పథకానికి నిధులు

ఈ పథకంలో, కవరేజి (30 శాతం), నాణ్యత (20 శాతం), సస్టెయినబిలిటీ (20 శాతం), ఎడారి అభివృద్ధి పథకం (10 శాతం), ఓ అండ్ ఎమ్ (10 శాతం), మద్దతు (5 శాతం), ప్రకృతి విపత్తులు (5 శాతం) అనే ఏడు అంశాలున్నాయి. కవరేజి, నాణ్యత, ఓ అండ్ ఎమ్‌లపై అయ్యే ఖర్చును కేంద్ర, రాష్ట్ర ప్రభుత్వాలు 50:50 నిష్పత్తిలో భరిస్తాయి. మనుగడ, ఎడారి అభివృద్ధి పథకం, ప్రకృతి విపత్తు, మద్దతులకు 100 శాతం నిధులను కేంద్ర ప్రభుత్వమే సమకూరుస్తుంది. ఒక ఏడాదిలో రెండవ విడత నిధులను రాష్ట్ర ప్రభుత్వం డ్రా చేసుకుంటే తదుపరి ఏడాదికి రాష్ట్ర ప్రభుత్వం నుంచి ప్రతిపాదనలేమీ లేకుండానే మొదటి విడత గ్రాంటును కేంద్ర ప్రభుత్వం విడుదల చేస్తుంది. రెండో విడత నిధుల విడుదల కోసం రాష్ట్ర ప్రభుత్వం నిర్దేశిత నమూనాలో నిర్దిష్ట ప్రతిపాదనలను సమర్పించాలి.

5.4 పథకాల అమలులో పురోగతి, నిధుల విడుదల - వినియోగం

5.4.1 పథకాల అమలులో పురోగతి

వివిధ ఆవాసాల స్థితికి సంబంధించిన వివరాలను రాష్ట్ర ప్రభుత్వం 'వాటర్ సాఫ్ట్' అనే డేటా బేస్‌లో ఎప్పటి కప్పుడు నవీకరిస్తోంది. ఐతే, ఎప్పటికప్పుడు నవీకరిస్తున్న సమాచారానికి మూలమైన మౌలిక సమాచారాన్ని ఏదైనా సర్వే చేపట్టడం ద్వారా దాన్ని తప్పులు లేకుండా పక్కాగా ఎప్పుడూ రూపొందించుకోలేదు. గ్రామీణ నీటి సరఫరా శాఖ ఇచ్చిన సమాచారం ప్రకారం, 2007 ఏప్రిల్ - 2012 ఏప్రిల్ మధ్య రాష్ట్రంలోని ఆవాసాల స్థితిలో మార్పు ఈ కింది విధంగా ఉంది.

పట్టిక 5.1

	2007 ఏప్రిల్ నాటి స్థితి (శాతం)	2012 ఏప్రిల్ నాటి స్థితి (శాతం)	మార్పు
ఎఫ్‌సీ	29114 (43)	39275 (54)	10161
పీసీ	36301 (53)	32441 (45)	(-) 3860
ఎన్‌సీ	626 (1)	113 (–)	513
ఎన్ఎస్ఎస్	2388 (3)	561 (1)	1827
మొత్తం	**68429**	**72390**	**3931**

ఎఫ్‌సీ ః తాగునీటి వసతి పూర్తిస్థాయిలో ఉన్నవి; పీసీ ః తాగునీటి వసతి పాక్షికంగా ఉన్నవి

ఎన్‌సీ ః తాగునీటి వసతి లేనివి; ఎన్ఎస్ఎస్ ః రక్షిత తాగునీటి వనరులు లేనివి

మూలం ః రాష్ట్ర ప్రభుత్వ సమాచార నిర్వహణ వ్యవస్థ 'వాటర్ సాఫ్ట్'

ఐదేళ్ల కాలంలో పీసీ, ఎన్‌సీ/ఎన్ఎస్ఎస్ ఆవాసాల సంఖ్యను గణనీయంగా తగ్గించడానికి రాష్ట్ర ప్రభుత్వం ప్రశంసనీయమైన ప్రయత్నాలు చేసిందని పై వివరాలను చూస్తే తెలుస్తోంది. ఐతే, 2012 ఏప్రిల్ నాటికి పీసీ ఆవాసాలుగా ఉన్న 32,441 ఆవాసాలలో 15,988 ఆవాసాలు (49 శాతం) "స్థాయి తగ్గిన" ఆవాసాలు. అంటే, ఎఫ్‌సీ స్థాయినుండి పీసీ స్థాయికి పడిపోయిన ఆవాసాలు. భూగర్భజలాలు తగ్గిపోవడం, దీనివల్ల వనరులు నిర్జలంగా మారడం, నాణ్యత సమస్యల వల్ల "స్థాయి తగ్గిన" స్థితి ఉత్పన్నమైందని ప్రభుత్వం తెలిపింది (2012 అక్టోబరు). ఆవాసాల స్థాయి ఎఫ్‌సీ స్థాయినుండి పీసీకి పడిపోవడానికి భూగర్భనిల్వలు తగ్గడమూ ఒక కారణమని ఆడిట్ అంగీకరిస్తోంది. కానీ, నీటి వనరుల మనుగడ కొనసాగేలా చూడటంలో ప్రభుత్వం సరిగా దృష్టి సారించక పోవడమే ఇందుకు ప్రధాన కారణం.

'వాటర్ సాఫ్ట్' డేటాబేస్‌లో తెలిపిన ఆవాసాల కవరేజి వివరాల ఖచ్చితత్వాన్ని నిర్ధారించుకునేందుకు గత కొద్దికాలంగా/ఆడిట్ సమీక్షాకాలంలో ఎలాంటి సర్వేను చేపట్టలేదని సమీక్షానంతర సమావేశంలో ప్రభుత్వం అంగీకరించింది. ఈ పథకం ప్రారంభించే సమయంలో ఇలాంటి సర్వే జరిగి ఉండవచ్చని కూడా ప్రభుత్వం తెలిపింది.

5.4.2 నిధుల విడుదల - వినిమయం

2007-12 మధ్య కాలంలో నీటి సరఫరా పథకాల అమలు కోసం కేంద్ర రాష్ట్ర ప్రభుత్వాలు విడుదల చేసిన నిధులు, రాష్ట్ర ప్రభుత్వం తీసుకున్న రుణాలు, ఖర్చుల వివరాలు ఈ కింది పట్టికలో తెలపడమైంది.

పట్టిక 5.2

(₹ కోట్లలో)

సంవత్సరం	ప్రారంభ నిల్వ	బడ్జెటు విడుదల				ఖర్చు				ముగింపు నిల్వ	కేంద్ర ప్రభుత్వ నిధుల్లో ఖర్చుకాని నిధుల శాతం
		రాష్ట్ర ప్రభుత్వం	కేంద్ర ప్రభుత్వం	రుణం	మొత్తం	రాష్ట్ర ప్రభుత్వం	కేంద్ర ప్రభుత్వం	రుణం	మొత్తం		
2007-08	137	50	354	272	676	50	452	272	774	39	(+) 28
2008-09	39	106	397	397	900	106	420	397	923	16	(+) 6
2009-10	16	453	534	98	1085	453	334	98	885	216	(-) 37
2010-11	216	342	559	87	988	272	355	87	714	490	(-) 36
2011-12	490	150	462	96	708	220	446	96	762	436	(-) 3
మొత్తం		**1101**	**2306**	**950**	**4357**	**1101**	**2007**	**950**	**4058**		

మూలం ః గ్రామీణ నీటి సరఫరా,పారిశుధ్య శాఖ రికార్డులు

రుణాలుగా పొందిన నిధులు పూర్తిగా ఖర్చుయినప్పటికీ, రాష్ట్ర ప్రభుత్వం విడుదల చేసిన నిధులు (2010-12), కేంద్ర ప్రభుత్వం విడుదల చేసిన నిధులు (2007-12) పూర్తిస్థాయిలో ఖర్చు చేయలేదు. 2009-12 మధ్య కాలంలో పేరుకుపోయిన నిల్వలు ఎన్ఆర్డీడబ్ల్యూపీకి సంబంధించినవి (2009 ఏప్రిల్ 1 నుండి ఈ పథకం మొదలవ్వడం వలన). ఆవిధంగా, 2009-10, 2010-11 సంవత్సరాల్లో వచ్చిన నిధుల్లో సుమారు 37 శాతం నిధులు ఖర్చుకాకుండా మిగిలిపోయాయి.

మిగిలిపోయిన నిధులను ఖర్చు చేయడానికి తగిన చర్యలు తీసుకుంటామని ప్రభుత్వం హామీ ఇచ్చింది (2012 అక్టోబరు).

ఆడిట్‌లో కనుగొన్న అంశాలు

5.5 ప్రణాళికా రచన

5.5.1 వార్షిక కార్యాచరణ ప్రణాళికలు

సత్వర గ్రామీణ నీటి సరఫరా పథకం/జాతీయ గ్రామీణ తాగునీటి పథకం మార్గదర్శకాల్లో నిర్దేశించిన ప్రకారం, పంచాయతీరాజ్ సంస్థలనుండి సమాచారాన్ని తీసుకుని రాష్ట్రస్థాయిలో వార్షిక కార్యాచరణ ప్రణాళికలను రూపొందించాలి. పథకం అమలుకు నిర్దిష్ట మార్గ దర్శనాన్ని చూపేలా, భౌతిక, ఆర్థిక పురోగతిని నిర్ణీత కాల వ్యవధుల్లో పర్యవేక్షించేలా ఈ కార్యాచరణ ప్రణాళికలను రూపొందించాలి. వీటి తయారీని ప్రతి ఏటా ఏప్రిల్ నాటికి పూర్తి చేయాలి. వార్షిక కార్యాచరణ ప్రణాళికలను రూపొందించేటప్పుడు కొత్తపనులకన్నా అసంపూర్తిగా మిగిలిపోయిన పనులకు ప్రాధాన్యతనివ్వాలి. నీటి వనరుల మనుగడకు ప్రత్యేక ప్రాధాన్యతను ఇచ్చేలా పటిష్టమైన, ఖర్చుకు తగిన ఫలితాన్నిచ్చే గ్రామీణ నీటి సరఫరా పథకాలకు ప్రణాళికలను, డిజైన్లను రూపొందించడంలో రాష్ట్రస్థాయి సాంకేతిక సంస్థ (స్టేట్ టెక్నికల్ ఏజెన్సీ-ఎస్‌టీఏ) సహాయపడుతుంది. సాఫ్ట్‌వేర్, హార్డ్‌వేర్ రెండింటికీ సంబంధించిన కార్యకలాపాల కార్యాచరణ ప్రణాళికలను రూపొందించడంలో ఈ సంస్థ సహాయపడుతుంది. ఎస్‌టీఏలుగా వ్యవహరించేందుకు ప్రముఖ సాంకేతిక సంస్థలను రాష్ట్ర ప్రభుత్వం ఎంపిక చేయాలి.

ఆడిట్ పరిశీలనలో ఈ కింది అంశాలు వెల్లడయ్యాయి :

(i) ఆడిట్ సమీక్షాకాలం (2007-12) లో ఎస్‌టీఏను ఏర్పాటు చేయలేదు. 2011-12 నుండి మాత్రం వార్షిక కార్యాచరణ ప్రణాళికను రూపొందిస్తున్నారు. ప్రధానంగా, ప్రజాప్రతినిధుల అభ్యర్థనల ఆధారంగానే నీటి సరఫరా పథకాలకు ప్రతిపాదనలు రూపొందిస్తున్నారు. ప్రణాళికా రచన ప్రక్రియలో పంచాయతీరాజ్ సంస్థల ప్రమేయం ఉందని తెలిపే రుజువులేవీ ఆడిట్‌కు సమర్పించిన రికార్డుల్లో లేవు. ప్రపంచ బ్యాంకు ఆర్థికసాయంతో ఆరు జిల్లాల్లో[3] అమలుచేస్తున్న మూడు పథకాలకు నీరు-పారిశుధ్యంపై ఏర్పాటైన గ్రామ సంఘాలు (వీడబ్ల్యూఎస్‌సీ), పంచాయతీరాజ్ సంస్థల నుండే ప్రతిపాదనలు వచ్చాయని ప్రభుత్వం సమాధానమిచ్చింది (2012 అక్టోబరు).

(ii) ఆడిట్‌లో మచ్చుకు తనిఖీ చేసిన 66 పథకాల్లోని 27 పథకాలు 2002-2010 మధ్యకాలంలో మంజూరైనవి. కొత్త ప్రాజెక్టులను చేపట్టడానికి ముందు పూర్తికాకుండా మిగిలిపోయిన ప్రాజెక్టులకు ప్రాధమ్యం ఇవ్వడం లేదని దీన్నిబట్టి తెలుస్తోంది.

(iii) అంతేకాక, మచ్చుకు తనిఖీ చేసిన 66 పథకాల కింద మొత్తం 4881 ఆవాసాలకు నీటి వసతి కల్పించాలని లక్ష్యంగా పెట్టుకోగా, 1328 (27 శాతం) ఆవాసాలకు మాత్రమే నీటి వసతిని కల్పించడం జరిగిందని ఆడిట్ పరిశీలనలో వెల్లడైంది. వీటిలో నీటి వసతి లేని (ఎన్‌సీ) ఆవాసాలు, రక్షిత నీటి వనరు లేని (ఎన్ఎస్ఎస్) ఆవాసాలు ఉన్నాయి.

[3] ఆదిలాబాద్, కరీంనగర్, మహబూబ్‌నగర్, ప్రకాశం, విశాఖపట్నం, వైఎస్ఆర్ (కడప)

(iv) మొత్తం ఆవాసాల సంఖ్యకు సంబంధించి గ్రామీణ నీటి సరఫరా, పారిశుధ్య శాఖ రికార్డులకూ, ఆవాసాల కవరేజికి ప్రణాళికలను రూపొందించే వ్యవసాయ శాఖ వంటి ఇతర ప్రభుత్వశాఖల రికార్డులకూ మధ్య వ్యత్యాసాలున్నాయి. సమీక్షానంతర సమావేశంలో ప్రభుత్వం ఈ విషయాన్ని ధృవీకరించి, ఈ మధ్య కాలంలో ఎలాంటి సర్వేనూ చేపట్టకపోవడమే వివిధ శాఖల రికార్డుల మధ్య వ్యత్యాసాలకు కారణమని తెలిపింది.

5.5.2 స్థానిక సమాజపు ప్రమేయం లేకపోవడం

సత్వర గ్రామీణ నీటి సరఫరా పథకం/జాతీయ గ్రామీణ తాగునీటి పథకం మార్గదర్శకాల ప్రకారం, గ్రామీణ నీటి సరఫరా పథకాల్లో సమాజ భాగస్వామ్యం ఉండేలా చేయడానికి, సరైన, సులభంగా నిర్వహించగలిగే సాంకేతికత/ వ్యవస్థను ఎంచుకునేలా చూసేందుకు స్థానిక ప్రజలను సంప్రదించి సమగ్ర ప్రాజెక్టు నివేదికలను రూపొందించాలి. నీటి సరఫరా పథకాలన్నింటికీ సమగ్ర ప్రాజెక్టు నివేదికలను రూపొందించామనీ తెలిపారు. కానీ, మచ్చుకు తనిఖీ చేసిన నీటి సరఫరా పథకాల్లోని ఏ ఒక్క పథకానికీ సమగ్ర ప్రాజెక్టు నివేదికను ఆడిట్‌కు సమర్పించని కారణంగా వీటి రూపకల్పనలో సమాజపు ప్రమేయం ఉందా లేదా అనే అంశాన్ని పరిశీలించడం సాధ్యంకాలేదు. ప్రణాళికలను రూపొందించడంలో స్థానిక ప్రజల ప్రమేయాన్ని తీసుకోలేదని సమీక్షానంతర సమావేశంలో ప్రభుత్వం ధృవీకరించింది. ప్రాజెక్టుకు అనుమతి/మంజూరీ కోసం పూర్తి వివరాలతో సమర్పించే ప్రతిపాదనలు కాకుండా ఏ పథకానికీ విడిగా సమగ్ర ప్రాజెక్టు నివేదికను రూపొందించలేదని కూడా ప్రభుత్వం తెలిపింది.

5.5.3 ఆమోదిత విధానాన్ని పాటించకపోవడం

రాష్ట్ర ప్రభుత్వం 2003 జూలైలో ఇచ్చిన ఉత్తర్వుల[4] ప్రకారం, పరిపాలనాపరమైన మంజూరీని రెండు దశల్లో ఇవ్వాలి.

- సన్నాహక పనులకోసం మొదటి దశ అనుమతి : సమగ్ర ఇన్వెస్టిగేషన్, పర్యావరణంపై పడే ప్రభావాన్ని అంచనా వేయడం (ఈఐఏ), పర్యావరణ నిర్వహణ ప్రణాళిక (ఈఎమ్‌పీ), అటవీ అనుమతులు, ఇతర అనుమతులు, పునర్నిర్మాణ-పునరావాస ప్రణాళిక, పూర్తిస్థాయి డిజైన్లు, డ్రాయింగ్‌లు, కనీసస్థాయిలో భూసేకరణ, మొదలైన సన్నాహక పనుల కోసం మొదటి దశ అనుమతినివ్వాలి.

- రెండవ దశ అనుమతి : డిజైన్ల ఖరారు, సమగ్ర ఇన్వెస్టిగేషన్, మొదటి రెండేళ్ల కాలంలో ఎలాంటి ఆటంకం లేకుండా పనులు చేయడానికి చాలినంత భూసేకరణ చేసిన తర్వాత రెండవ దశ అనుమతినివ్వాలి. ఈ అంశాలన్నీ పరిష్కారమైనట్లు ఇంజినీర్-ఇన్-చీఫ్ (ఈఎన్‌సీ)/చీఫ్ ఇంజినీర్ (సీఈ) ధృవీకరిస్తే ఈ మంజూరీని నేరుగా ఇవ్వవచ్చు.

ఆడిట్ ఎంపిక చేసుకున్న సమగ్ర రక్షిత నీటి పథకాలను పరిశీలిస్తే, రెండు దశల విధానాన్ని అనుసరించకుండానే ప్రభుత్వం వీటికి పరిపాలనాపరమైన మంజూరీనిచ్చిందని వెల్లడైంది. ఐదు కోట్ల రూపాయలకన్నా అధిక విలువగల పనులకు సాంకేతిక మంజూరీని ఇచ్చేముందు సంబంధిత ఈఎన్‌సీ/సీఈ పనులు జరిగే స్థలాన్ని తనిఖీ చేయాల్సి ఉండగా[5] మచ్చుకు తనిఖీ చేసిన కేసులలో ఇలాంటి తనిఖీలు చేసిన దాఖలాలు లేవు.

ఈఎన్‌సీ/సీఈ పైన పేర్కొన్న నిబంధనలను పాటించని కారణంగా రైల్వేలు, అటవీశాఖ, నీటిపారుదలశాఖ, హైదరాబాద్ మహానగర నీటి సరఫరా మరియు మురుగునీటి పారుదల సంస్థలనుండి అనుమతులు, పూర్తయిన పథకాలకు విద్యుత్తు సరఫరాలో సమన్వయలేమి వంటి అవరోధాలను గుర్తించలేకపోయారు. ఫలితంగా,

---

[4] 2003 జూలై 1వ తేదీ నాటి జీఓఎమ్ఎస్ నెం.94

[5] ఏపీడబ్ల్యూడీ కోడ్‌లో 154 వ పేరా తోపాటు, నీటిపారుదల ఆయకట్టు అభివృద్ధి (పీడబ్ల్యూసీఓడీ) శాఖ 2003 జూలై 1వ తేదీన జారీ చేసిన జీఓ నెంబరు 94 లోని 2(సి) పేరా ప్రకారం

పలు పథకాలు భూసేకరణ, అటవీశాఖ, నీటిపారుదలశాఖ, రైల్వేలు, భారతీయ జాతీయ రహదారుల సంస్థ మొదలైన వాటినుండి అనుమతులకు సంబంధించిన సమస్యల్లో చిక్కుకున్నాయి. దీనివల్ల వాటిపై అంచనా వేసిన ఖర్చు, పూర్తవడానికి పట్టే సమయం పెరిగిపోయాయి.

ఆడిట్ కనుగొన్న అంశాలను ప్రభుత్వం అంగీకరించింది. 2012-13 నుండి సంబంధిత నియమాలను పాటించడం జరుగుతోందని కూడా ప్రభుత్వం తెలిపింది (2012 అక్టోబరు).

5.6 ఆర్థిక నిర్వహణ

5.6.1 రాష్ట్ర ప్రభుత్వం తన వాటా నిధులను తక్కువగా విడుదల చేయడం

సత్వర గ్రామీణ నీటి సరఫరా పథకం/జాతీయ గ్రామీణ తాగునీటి పథకం మార్గ దర్శకాల ప్రకారం, మొత్తం ఏడు అంశాల్లో మూడింటికి[6] కేంద్ర ప్రభుత్వం విడుదల చేసిన మొత్తానికి సమాన మొత్తాన్ని రాష్ట్ర ప్రభుత్వం కూడా విడుదల చేయాలి. 2007-08, 2008-09 సంవత్సరాల్లో రాష్ట్ర ప్రభుత్వం తన వాటా కంటే ఎక్కువగానే విడుదల చేసినప్పటికీ, 2009-10 నుండి 2011-12 వరకు తన వాటాగా విడుదల చేయాల్సిన నిధుల్లో భారీగా కోత విధించినట్లు గమనించడమైంది. వివరాలను ఈ కింది పట్టికలో చూపడమైంది.

పట్టిక 5.3

(₹ కోట్లలో)

సంవత్సరం	కేంద్ర ప్రభుత్వం విడుదల చేసిన నిధులు	రాష్ట్ర ప్రభుత్వం తన వాటాగా విడుదల చేయాల్సిన నిధులు	రాష్ట్ర ప్రభుత్వం వాస్తవంగా విడుదల చేసిన నిధులు	నిధుల విడుదలలో కోత
2007-08	4.02	1.15	24.20	శూన్యం
2008-09	4.02	1.15	40.00	శూన్యం
2009-10	339.79	339.79	0.00	339.79
2010-11	389.74	389.74	87. 95	301.79
2011-12	363.32	363.32	0.00	363.32
మొత్తం	**1100.89**	**1095.15**	**152.15**	**1004.90**

మూలం : గ్రామీణ నీటి సరఫరా, పారిశుధ్య శాఖ ఈఎన్సీ, కార్యదర్శి మధ్య జరిగిన ఉత్తర ప్రత్యుత్తరాలు

తాగునీటి సరఫరా కోసం రాష్ట్ర ప్రణాళిక కింద విడుదలైన కేంద్ర నిధులు, నాబార్డు నిధులను పరిగణనలోకి తీసుకొని కేంద్ర ప్రభుత్వం తన వాటాను విడుదల చేస్తోంది కాబట్టి, తమ వాటా నిధులను తక్కువగా విడుదల చేసిన కారణంగా పనుల నిలుపుదల/పురోగతిలో మందగమనం జరగలేదని రాష్ట్ర ప్రభుత్వం తెలిపింది (2012 అక్టోబరు). భవిష్యత్తులో మిగతా మొత్తాన్ని కూడా విడుదల చేస్తామని తమ సమాధానంలో పేర్కొన్నారు. గ్రామీణ నీటి సరఫరా, పారిశుధ్య శాఖ సంవత్సరాల వారీగా మంజూరైన, పూర్తయిన పథకాలు, ప్రతి పథకానికి మంజూరైన మొత్తం, ఖర్చు చేసిన నిధుల వివరాలను సమర్పించని కారణంగా రాష్ట్ర ప్రభుత్వం తెలిపిన అంశాన్ని ఆడిట్‌లో పరిశీలించడం సాధ్య పడలేదు.

5.6.2 కేంద్ర ప్రభుత్వం ఇచ్చిన నిధుల విడుదలలో జాప్యం

రాష్ట్ర ప్రభుత్వం తన వాటా నిధులను విడుదల చేయకపోవడమే కాకుండా కేంద్ర ప్రభుత్వం ఇచ్చిన నిధులను కూడా పథకాలను అమలు చేస్తున్న సంస్థలకు సకాలంలో విడుదల చేయలేదు. 2008-10 మధ్య కాలంలో ₹529.98 కోట్ల నిధుల విడుదలలో 31 రోజుల నుండి 261 రోజుల వరకు జరిగిన జాప్యం, పనులు సకాలంలో

[6] కవరేజి, ఓ అండ్ ఎమ్, నాణ్యత

పూర్తి కాకపోవడానికి కారణమైంది. అవసరాల ఆధారంగా నిధులను విడుదల చేయడమైందని, నిధుల విడుదలలోని జాప్యం వల్ల పథకం అమలు, పనుల పురోగతి ప్రభావితం కాలేదని ప్రభుత్వం సమాధానమిచ్చింది (2012 అక్టోబరు).

5.6.3 నివారించదగ్గ వడ్డీ చెల్లింపు

నీటి సరఫరా పథకాల అమలుకు, ముఖ్యంగా ఫ్లోరైడ్ పీడిత ప్రాంతాల్లో ఈ పథకాలను అమలు చేయడానికి రాష్ట్ర ప్రభుత్వం 2006 ఫిబ్రవరి - 2008 డిసెంబరు మధ్య హడ్కో నుండి ₹393.27 కోట్ల రుణాన్ని తీసుకొంది. ఈ రుణంపై వడ్డీని చెల్లించడంలోని జాప్యంవల్ల అపరాధవడ్డీ, చక్రవడ్డీల రూపేణా ₹2.93 కోట్లు హడ్కోకు చెల్లించాల్సి వచ్చింది. ఇది నివారించదగ్గ చెల్లింపు. లెటర్ ఆఫ్ క్రెడిట్ (ఎల్‌ఓసీ) విడుదల చేయడంలోనూ, ఆ తర్వాత, సంబంధిత మొత్తాన్ని హడ్కోకు జమ చేయడంలోని జాప్యం వల్లనే ఇలా జరిగిందని ఆడిట్ పరిశీలనలో గమనించడమైంది. ప్రభుత్వం బడ్జెటు విడుదల ఉత్తర్వు జారీ చేయడంలోనూ జాప్యం జరిగింది. ప్రభుత్వం ఆడిట్ పరిశీలనను అంగీకరించింది. బడ్జెటు విడుదల ఉత్తర్వు జారీ చేయడంలో అనుసరించాల్సిన పద్ధతి, హడ్కో ఇన్వాయిస్‌ను ఆలస్యంగా పంపడం వలన జాప్యం జరిగిందని తెలిపింది (2012 అక్టోబరు).

5.6.4 ప్రకృతి విపత్తుల ఉపశమన నిధిని వినియోగించకపోవడం

2009 లో వచ్చిన వరదల వల్ల ప్రభావితమైన గ్రామీణ తాగునీటి సరఫరా పథకాల పునరుద్ధరణ కోసం ప్రకృతి విపత్తుల ఉపశమన సహాయం కింద 2009-10లో భారత ప్రభుత్వం 2009 నవంబరు - 2010 ఫిబ్రవరి మధ్య కాలంలో ₹69.77 కోట్లు విడుదల చేసింది. ఈ నిధులతో చేపట్టాల్సిన ఐదు పనుల్లో[7] మూడింటిని మాత్రమే చేపట్టి, వీటిపై ₹11.59 కోట్లు ఖర్చు చేసారు. మిగిలిన రెండు పనులనూ చేపట్టలేదు (మహబూబ్‌నగర్ జిల్లాకు సంబంధించినవి). బురద పేరుకుపోయి ఉండటం ఇందుకు కారణంగా పేర్కొన్నారు. ఆ విధంగా, పునరుద్ధరణ పనులకు విడుదలైన మొత్తంలో 2012 జూన్ నాటికి రాష్ట్ర ప్రభుత్వం ₹58.20 కోట్లను ఉద్దేశించిన ఈ ప్రయోజనానికి ఖర్చు చేయలేదు.

పనులన్నీ జరుగుతున్నాయని, 2013లో పూర్తవుతాయని ప్రభుత్వం సమాధానమిచ్చింది (2012 అక్టోబరు).

5.6.5 మార్గ దర్శకాల పాటింపులో అతిక్రమణలు

ఆడిట్‌లో మచ్చుకు తనిఖీ చేసిన 21 డివిజన్లలో పథకం మార్గ దర్శకాలను పాటించని పలు ఉదంతాలను గమనించడమైంది. దీనికి సంబంధించి ఆడిట్ కనుగొన్న అంశాల్లో ముఖ్యమైన వాటిని ఈ కింద పేర్కొనడమైంది:

అతిక్రమణ	క్లుప్తంగా వివరాలు
కార్మిక సెస్సును తక్కువగా రికవరీ చేయడం	భారత ప్రభుత్వం కార్మిక సెస్సు చట్టం-1996, 2008 ఫిబ్రవరిలో రాష్ట్ర ప్రభుత్వం జారీ చేసిన ఆదేశాలకు విరుద్ధంగా, పనులకు సంబంధించి కాంట్రాక్టర్లకు చెల్లించాల్సిన బిల్లులనుండి రికవరీ చేయాల్సిన కార్మిక సెస్సును ₹1.96 కోట్ల మేర తక్కువగా రికవరీ చేసారు (2010 మార్చి నుండి 2012 మార్చి వరకు). నియమాల ప్రకారం రికవరీలను చేస్తామని ప్రభుత్వం హామీ ఇచ్చింది (2012 అక్టోబరు).

[7] మహబూబ్‌నగర్ జిల్లాలో వరదలవల్ల ప్రభావితమైన ఆలంపూర్ పుణ్య క్షేత్రంలో నీటి సరఫరా, పారిశుధ్యంల ఇంటిగ్రేషన్ ప్రాజెక్టు: ₹10 కోట్లు, ఖర్చు : శూన్యం; కర్నూలు జిల్లాలో వరదలవల్ల ప్రభావితమైన మంత్రాలయం పుణ్య క్షేత్రంలో నీటి సరఫరా, పారిశుధ్యంల ఇంటిగ్రేషన్ ప్రాజెక్టు : ₹10 కోట్లు, ఖర్చు : ₹6.40 కోట్లు; మహబూబ్‌నగర్ జిల్లాలోని ఆవాసాల్లో 2009లో వచ్చిన వరదల వల్ల పాడయిన మౌలిక వసతుల పునరుద్ధరణ పనులు : ₹ 18 కోట్లు, ఖర్చు : ₹2.61 కోట్లు; మహబూబ్‌నగర్ జిల్లా పెబ్బేరు మండలంలోని 19 ఆవాసాల్లో 2009లో వచ్చిన వరదల వల్ల పాడయిన మౌలిక వసతుల పునరుద్ధరణ పనులు : ₹ 8.77 కోట్లు; ఖర్చు : శూన్యం; కర్నూలు జిల్లాలోని 29 ఆవాసాల్లో 2009లో వచ్చిన వరదల వల్ల పాడయిన మౌలిక వసతుల పునరుద్ధరణ పనులు : ₹ 23 కోట్లు, ఖర్చు : ₹2.58 కోట్లు

అతిక్రమణ	క్లుప్తంగా వివరాలు
సెంట్రల్ ఎక్సైజు సుంకం మినహాయింపు ప్రయోజనాన్ని వినియోగించు కోకపోవడం	జిల్లా కలెక్టరు నుండి ధృవీకరణ పత్రంలేని కారణంగా సెంట్రల్ ఎక్సైజు సుంకం మినహాయింపు[8] (సీఈడీ)ని పొందలేక పోయినందువల్ల తొమ్మిది పనులకు సంబంధించిన కాంట్రాక్టర్లకు గ్రామీణ నీటి సరఫరా శాఖ 2009 మే - 2012 జూన్ మధ్య ₹93.49 లక్షలు రీ ఇంబర్స్ చేసింది. "మెదక్ జిల్లాలోని గజ్వేలు, నర్సాపూర్, రామాయంపేట, దొమ్మాట నియోజకవర్గాలకు సమగ్ర రక్షిత నీటి సరఫరా పథకం - మొదటిదశ" పనుల కాంట్రాక్టుకు సంబంధించి, సెంట్రల్ ఎక్సైజు శాఖకు ఎక్సైజు సుంకాన్ని చెల్లించిన రుజువులేమీ పొందకుండానే 2007 అక్టోబరు - 2011 మార్చి మధ్య ₹1.05 కోట్లు చెల్లించారు. ₹1.05 కోట్ల చెల్లింపునకు సంబంధించి, ఇన్వాయిస్, సెంట్రల్ ఎక్సైజు శాఖ ఇచ్చిన ధృవీకరణ పత్రం ఆధారంగా సీఈడీలో ముడి సరుకునకు సంబంధించిన మొత్తాన్ని మాత్రమే గ్రామీణ నీటిపారుదల శాఖ రీయింబర్స్ చేస్తున్నదని ప్రభుత్వం తెలిపింది (2012 అక్టోబరు).
బ్యాంకు గ్యారంటీల చెల్లుబాటును పునరుద్ధరించక పోవడం	ధరావతు, పనితీరు ధృవీకరణ పత్రాల కోసం కాంట్రాక్టర్లనుండి తీసుకున్న బ్యాంకు గ్యారంటీలు (బీజీలు) పనుల్లో లోపాలకు కాంట్రాక్టరే బాధ్యత వహించే కాలం (డిఫెక్ట్స్ లయబిలిటీ పీరియడ్) వరకు చెల్లుబాటులో ఉండాలి. ఒప్పందపు గడువును పొడిగించినపుడు బీజీ ల చెల్లుబాటు గడువుకూడా పొడిగించాలి. కాంట్రాక్టరు పనులను మధ్యంతరంగా నిలిపేస్తే బీజీ లను నగదుగా మార్చి సంబంధిత ప్రభుత్వ ఖాతాకు ఆ మొత్తాన్ని జమ చేయాలి. ఆరు కేసులలో, ₹1.84 కోట్ల విలువగల బీజీలను పునరుద్ధరించ లేదు/నగదుగా మార్చి ప్రభుత్వ ఖాతాకు జమ చేయలేదు (2007 జూన్ - 2012 జూన్ మధ్యకాలంలో).

5.7 పథకం అమలు/పనుల నిర్వహణ

2012 మార్చి నాటికి మొత్తం 538 సమగ్ర రక్షిత నీటి సరఫరా పథకాలను ప్రభుత్వం మంజూరు చేయగా వాటిలో 292 (54 శాతం) పథకాలను మాత్రమే చేపట్టారు. వీటిలో 56 పథకాలు పూర్తవగా, 236 పథకాల పనులు జరుగుతున్నాయి. నీటి పథకాల స్థితిని పక్కపటంలో చూపడం జరిగింది. మంజూరైన, పూర్తయిన పథకాల వివరాలు సంవత్సరాల వారీగా, ఆవాసాల వివరాలను గ్రామీణ నీటి సరఫరా శాఖ ఇవ్వలేదు.

చార్టు 5.1
నీటి సరఫరా పథకాల స్థితి

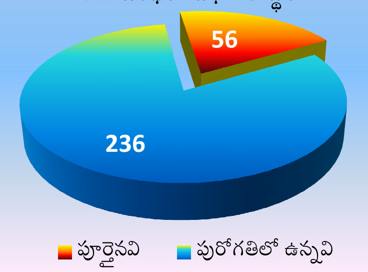

మచ్చుకు తనిఖీ చేసిన 66 పథకాలను మొత్తం ₹2120.16 కోట్ల అంచనా వ్యయంతో చేపట్టారు. వీటిలో పూర్తయి, నీటి సరఫరా చేస్తున్న 39 పథకాలపై ₹741.54 కోట్లు ఖర్చయ్యింది. మరో 7 పథకాలు ₹86.82 కోట్ల ఖర్చుతో పూర్తయినప్పటికీ వీటి కోసమే ప్రత్యేకించిన విద్యుత్ సరఫరా ఫీడర్ లైన్లు లేనందువల్ల, నీటిని తీసుకునే అనుమతి లేనందువల్ల, ఇతరత్రా కారణాలవల్ల ఈ పథకాల ద్వారా నీటి సరఫరా జరగడంలేదు. మరో 20 పథకాలు ₹655.33 కోట్లు ఖర్చయినప్పటికీ 2012 జూన్ నాటికి ఇంకా పూర్తి కాలేదు.

ఈ కింది ప్రధాన కారణాల వల్ల నీటి సరఫరా పథకాలు అసంపూర్ణంగా మిగిలిపోయాయని ఆడిట్‌లో గమనించడమైంది :

(i) పైపులను వేయడానికి అటవీ అనుమతులు లేకపోవడం

(ii) నీటిని తీసుకోడానికి నీటిపారుదల శాఖ నుండి అనుమతి పొందడంలో జాప్యం

(iii) భూసేకరణ జరగకపోవటం

8 శుద్ధి చేయని నీటిని నిల్వ ఉంచే చోటుకు అంటే, ఫిల్టర్ బెడ్స్ వరకు తరలించడానికి అవసరమైన పైపులకు భారత ప్రభుత్వ సెంట్రల్ ఎక్సైజు శాఖ మంజూరు చేసిన మినహాయింపు

10 పథకాల అమలుకు సంబంధించి ఆడిట్‌లో కనుగొన్న ప్రధాన అంశాలను, ఇతర పథకాలకు సంబంధించి అన్నింట్లోనూ సాధారణంగా గమనించిన ఉమ్మడి అంశాలనూ ఈ కింద పేర్కొనడమైంది :

5.7.1 చందూరు, వర్ని, మరో 19 ఆవాసాల్లో సమగ్ర రక్షిత నీటి సరఫరా పథకం

నాబార్డు-ఆర్ఐడీఎఫ్ (X) కింద 2005 మార్చిలో ప్రభుత్వం ఈ పథకాన్ని మంజూరు చేసింది. 2006 సెప్టెంబరులో ఈ పథకం కాంట్రాక్టును ₹8.64 కోట్లకు అప్పగించారు. పనులు పూర్తి చేయటానికి గడువు 12 నెలలుకాగా, దీనిని 2008 డిసెంబరు వరకు పొడిగించారు.

చందూరు రక్షిత నీటి సరఫరా పథకం కింద ₹2.23 కోట్ల విలువైన పనులను పూర్తి చేసిన తర్వాత భౌగోళిక పరిస్థితుల కారణంగా గ్రామీణ నీటి సరఫరా శాఖ 2007 మే లో పంపింగ్ మెయిన్ పైపుల స్పెసిఫికేషన్‌ను గ్లాస్ రీఇన్‌ఫోర్స్‌డ్ ప్లాస్టిక్ (జీఆర్‌పీ) నుండి డక్టైల్ ఐరన్ (డీఐ) కు మార్చగా, మార్కెట్‌లో డీఐ పైపులకు కొరత ఉందనే కారణంతో కాంట్రాక్టరు 2008 ఫిబ్రవరి నుండి పనులను నిలిపేసారు. దీనివల్ల గడువుకు ముందే ఒప్పందాన్ని రద్దు చేసుకోవాలని ఈఎన్‌సీ నిర్ణయించారు (2008 ఏప్రిల్). మిగిలిన పనులను పూర్తి చేయడానికి ₹6 కోట్లకు ప్రత్యేక అంచనాను తయారుచేసి (2008 మే) ఆమోదం కోసం సూపరింటెండింగ్ ఇంజినీరు (ఎస్ఈ) కు పంపించారు. పని పూర్తి చేయడానికి 2012 జూన్ నాటికి తదుపరి చర్యలేవీ తీసుకోలేదు.

2009 డిసెంబరులో కాంట్రాక్టు రద్దు అయినప్పటికీ, కాంట్రాక్టును రద్దు చేయాలని నిర్ణయించిన రెండేళ్ల తర్వాత కొత్త పనులకు సంబంధించి అదే కాంట్రాక్టరుతో 2010 జూన్‌లో ₹29 లక్షలకు అనుబంధ ఒప్పందం కుదుర్చుకుని 2010 జూన్‌లోనే చెల్లింపులు కూడా చేసారు. ఈ అనుబంధ ఒప్పందం తాలుకు పనులు పంపిణీ లైన్లకు సంబంధించినవి. పంపింగ్ మెయిన్ పూర్తికాకపోతే పథకం ప్రారంభంకాదు. పంపింగ్ మెయిన్ పనులను ఇంకా చేపట్టనే లేదు. కాబట్టి అనుబంధ ఒప్పందం తాలుకు పనులు అత్యవసర క్యాటగిరీ కిందకు రావు. 2012 జూన్ నాటికి పనుల స్థితిని ఫోటోలు తెలియజేస్తున్నాయి.

రూడూరులో పంపులులేని పంపింగ్ కేంద్రం

నీటి రాకపోకలకు మార్గం లేకుండా ఉన్న సంపు

ఆడిట్‌లో కనుగొన్న అంశాలను ప్రభుత్వం అంగీకరించింది (2012 అక్టోబరు). మిగిలిన పనులను వివిధ గ్రాంట్ల కింది నిధులతో చేపడతామని, మౌలిక వసతులను వినియోగంలోనికి తీసుకువస్తామని కూడా ప్రభుత్వం హామీ ఇచ్చింది.

5.7.2 న్యాల్కల్, మరో 52 ఆవాసాలకు సమగ్ర రక్షిత నీటి సరఫరా పథకం

ఈ పనిని పార్ట్-I, పార్ట్-II, పార్ట్-Iబీ అనే భాగాలుగా 2004 సెప్టెంబరు, 2005 మార్చి, 2006 నవంబరులో మూడు వేరు-వేరు ప్రభుత్వ ఉత్తర్వుల ద్వారా మంజూరు చేసారు. మంజూరీ ఉత్తర్వులు జారీ అయ్యాక ఏడాదినుండి రెండేళ్ల జాప్యంతో నాబార్డు, ఏఆర్‌డబ్ల్యూఎస్‌పీ మొదలైన వివిధ గ్రాంట్ల కింద, ₹19.53 కోట్ల మొత్తం కాంట్రాక్టు విలువకు ఈ పనులను వివిధ గుత్తేదారులకు అప్పగించారు. 2012 జూన్ నాటికి ఏ కాంట్రాక్టరూ పనులను పూర్తి చేయలేదు. ఈ పనులపై ₹16.28 కోట్లు ఖర్చయిన తర్వాత 2011 నవంబరు

నుండి పనులను నిలిపివేయడం జరిగింది. పనులను నిలిపివేయడానికి గల కారణాలు ఎక్కడా నమోదు చేయలేదు. గ్రావిటీ మెయిన్‌లో మిస్సింగ్ గ్యాప్‌లు, కాస్ట్ ఐరన్, గాల్వనైజ్డ్ ఐరన్ స్పెషల్స్‌తో పైపులైను కనెక్షన్లు, మైల్డ్ స్టీల్ పైపుల గ్యాప్‌లు - మిగిలిపోయిన పనుల్లో ఉన్నాయి. ఇంకా, ఓవర్ హెడ్ స్టోరేజి రిజర్వాయర్లు, సమ్మర్ స్టోరేజి ట్యాంకులు మొదలైన స్ట్రక్చర్ల చివరి దశ పనులు, పైపు లైన్ల టెస్టింగ్‌కూడా చేయకుండా మిగిలిపోయిన పనుల్లో ఉన్నాయి. ఈ పథకాన్ని పూర్తి చేయడానికి, నీటి సరఫరాను ప్రారంభించడానికి ఎలాంటి చర్యలూ చేపట్టలేదు. దీనివల్ల ఈ పనులపై చేసిన ₹16.28 కోట్ల ఖర్చు నిష్ఫలమయ్యింది. అంతేకాక, లక్షిత గ్రామాలకు రక్షిత తాగునీరు కల్పించాలని ఎప్పుడో 2004 లో తలపెట్టిన లక్ష్యం నెరవేరలేదు. 2012 జూన్ నాటికి పనుల స్థితిని కింది ఫోటోలు తెలియజేస్తున్నాయి.

న్యాల్కల్ నీటి పథకం కింద నిర్మించిన సమ్మర్ స్టోరేజి ట్యాంకుకు నీరుగానీ, పంపులుగానీ లేని దృశ్యం

పార్ట్-IB పనులకు సంబంధించి నిర్మాణ స్థలంవద్ద కాలిపోయిన జీఆర్‌పీ పైపులు

అంతేకాక, ఈ పనికోసం నిర్మాణ స్థలంలో పేర్చి ఉంచిన 2493 జీఆర్‌పీ పంపులలో ₹19.85 లక్షల విలువైన 40 పంపులు అగ్ని ప్రమాదంలో కాలిపోయాయి. ఆ దృశ్యాన్ని పై ఫోటోలో చూడవచ్చు. 2007 మార్చిలో కొనుగోలు చేసిన ₹8.52 లక్షల విలువగల పంపుసెట్లు కూడా 2012 జూన్ నాటికి వృధాగా పడి ఉన్నాయి.

ఒప్పందపు షరతుల ప్రకారం, గడువులోపు పూర్తయిన పనులకు మాత్రమే ధరల్లో వ్యత్యాసాలను సర్దుబాటు చేయాలి. కానీ, పార్ట్-II పనులు ఒప్పందపు గడువులోపు పూర్తవకపోయినా, ఒప్పందపు షరతులకు విరుద్ధంగా జీఆర్‌పీ పైపుల ధరల్లో వ్యత్యాసం రూపేణా ₹28.27 లక్షలు చెల్లించడం ద్వారా కాంట్రాక్టరుకు అనుచిత లబ్ధి చేకూరింది.

ఆడిట్ లేవనెత్తిన అంశాలను ప్రభుత్వం అంగీకరించింది (2012 అక్టోబరు). కాలిపోయిన పైపుల విలువను కాంట్రాక్టరు నుండి రికవరీ చేస్తామని హామీనిచ్చింది. కానీ, కాంట్రాక్టరుకు చేకూరిన అనుచిత లబ్ధి విషయాన్ని ప్రభుత్వం తన సమాధానంలో ప్రస్తావించలేదు.

5.7.3 క్రిష్ణగిరి సమగ్ర రక్షిత నీటి సరఫరా పథకం-మొదటి, రెండవ, మూడవ దశలు

క్రిష్ణగిరి సమగ్ర రక్షిత నీటి సరఫరా పథకాన్ని రాష్ట్ర స్థాయి సలహాసంఘం (ఎస్ఎల్ఏసీ) 2006 మార్చిలో ఆమోదించింది. ఈ పథకం కింద మొదటి, రెండో దశల్లో ₹18.50 కోట్ల అంచనా వ్యయంతో 25 ఆవాసాలకు, మూడో దశ కింద ₹13.50 కోట్ల ఖర్చుతో 31 ఆవాసాలకు మొత్తం మీద 56 ఆవాసాలకు నీటి సరఫరా కల్పించాలని మొదట అనుకున్నారు. ఆతర్వాత, నిధులు సరిపోని కారణంగా[9], మూడో దశ కింది 31 ఆవాసాల్లోని 15 ఆవాసాలను (ఇందులో 11 ఆవాసాలు రక్షిత నీటి వనరుల్లేనివి) తొలగించారు.

క్రిష్ణగిరి సమగ్ర రక్షిత నీటి సరఫరా పథకం మొదటి, రెండో దశలు ₹14.68 కోట్ల ఖర్చుతో 2009 మే లో పూర్తయ్యాయి. ఈ పథకానికి గాజులదిన్నె ప్రాజెక్టునుండి నీటిని అందించాలని ప్రతిపాదించడం జరిగింది.

9 స్టాండర్డ్ షెడ్యూల్ ఆఫ్ రేట్స్ మారినందువల్ల, అధిక టెండరు ప్రీమియం, ముందుగా ఊహించని అంశాల చేరిక వల్ల

ఈ వనరునుండి రక్షిత నీటి సరఫరా పథకానికి నీటిని అందిస్తే 2900 ఎకరాల ఆయకట్టు నష్టపోతుందని పేర్కొంటూ నీటి పారుదల శాఖ ఈ ప్రతిపాదనను నిరాకరించింది (2009 మార్చి). ఫలితంగా ఈ నీటి సరఫరా పథకపు మొదటి, రెండో దశలు పూర్తయినప్పటికీ, వీటి నుండి నీటి సరఫరా ప్రారంభం కాలేదు.

క్రిష్ణగిరి సమగ్ర రక్షిత నీటి సరఫరా పథకం మొదటి, రెండో దశలకు ప్రతిపాదిత నీటి వనరునుండి నీటిని తీసుకునే సౌలభ్యం లేదన్న అంశాన్ని విస్మరించి గ్రామీణ నీటి సరఫరా, పారిశుధ్య శాఖ 2008 జూలైలో ₹13.50 కోట్ల అంచనా వ్యయంతో మూడో దశను మంజూరుచేసి, 2010 ఫిబ్రవరిలో ఈ పనుల కాంట్రాక్టును అప్పగించింది. 2012 జూన్ నాటికి ఈ పనులపై ₹6.40 కోట్లు ఖర్చయ్యింది.

నీటిని తీసుకోడానికి అనుమతి వస్తుందన్న అంచనాతో పనులను చేపట్టామనీ, సవరించిన అంచనాను రూపొందించామనీ, సవరించిన అంచనావ్యయానికి రాష్ట్ర ప్రభుత్వం నుండి పరిపాలనా అనుమతి రావలసి ఉందనీ గ్రామీణ నీటి సరఫరా డివిజను ఎగ్జిక్యూటివ్ ఇంజినీరు తెలిపారు (2012 జూన్).

ఈ పథకాన్ని ప్రారంభించడానికి, దీనిపై పెట్టిన ఖర్చుకు తగిన ప్రతిఫలాన్ని పొందేందుకు చర్యలు తీసుకుంటున్నామని ప్రభుత్వం తెలిపింది (2012 అక్టోబరు).

5.7.4 పాలేరు సమగ్ర రక్షిత నీటి సరఫరా పథకం మూడో దశ

పాలేరు సమగ్ర రక్షిత నీటి సరఫరా పథకం మొదటి దశ, రెండవ దశలను, పాలేరు రిజర్వాయరు నుండి నీటిని తీసుకుని ₹21.50 కోట్ల అంచనా వ్యయంతో 85 ఆవాసాలకు నీటిని సరఫరా చేయడానికి చేపట్టారు. వీటి పనులు పూర్తయి, 2008 ఆగస్టులోనూ, 2010 అక్టోబరులోనూ నీటి సరఫరా ప్రారంభమైంది. ఈ పథకం కింద మూడో దశను ₹7.50 కోట్ల అంచనా వ్యయంతో 15 ఆవాసాలకు నీటిని సరఫరా చేయడానికి డిజైనుచేసి 2007 అక్టోబరులో ఆమోదించారు. ఖమ్మం మున్సిపాలిటికి ఆనుకుని ఉన్న ఒక పెద్ద సాగునీటి చెరువు (లాకారం చెరువు) లో సమ్మర్ స్టోరేజి ట్యాంకును ఏర్పాటుచేసి దాన్ని ఈ మూడో దశకు అదనపు నీటి వనరుగా ప్రతిపాదించడం జరిగింది.

ఈ పథకం ₹5.47 కోట్ల ఖర్చుతో పూర్తయింది. 2011 మార్చిలో ప్రారంభమై, ఎనిమిది ఆవాసాలకు నీటి సరఫరా చేస్తోంది . ఐతే, చుట్టు పక్కల గ్రామాలనుండి, ఖమ్మం మునిసిపాలిటీ నుండి వచ్చే మురుగు నీరు లాకారం సమ్మర్ స్టోరేజి ట్యాంకు చుట్టూ ఉండటంవల్ల అందులోని నీరు తాగటానికి అనుకూలంగాలేదు కాబట్టి దీనిపై చేసిన ఖర్చంతా వృధా అయ్యింది. ఈ కింది ఫోటోలు ఆ దుస్థితిని తెలియజేస్తున్నాయి.

లాకారం సమ్మర్ స్టోరేజి ట్యాంకు లోపలి దృశ్యం

లాకారం సమ్మర్ స్టోరేజి ట్యాంకు చుట్టు పక్కల ఉన్న కలుషిత నీరు

డిజైన్లలోని ఈ ప్రధాన లోపాన్ని విజిలెన్సు మరియు నాణ్యత నియంత్రణ విభాగం చీఫ్ ఇంజినీరు 2010 అక్టోబరులో లేవనెత్తారు. మురుగునీటి కోసం భూగర్భంలో నిర్మించిన ట్యాంకు (లీచింగ్ సెస్‌పూల్), అంతర్గత గోతులు (ప్రైవీ పిట్స్) వల్ల కింది పొరలో నీరు కలుషితమవ్వడం, భూగర్భజలాల్లోకి కాలుష్యం చేరడం, బాక్టీరియాతోనూ, రసాయనాలతోనూ కలుషితమవ్వడం వల్ల లాకారం సమ్మర్ స్టోరేజి ట్యాంకు తాగునీటిని నిల్వ

ఉంచేందుకు పనికి రాదని పేర్కొన్నారు. అంతేకాక, ఆంధ్రప్రదేశ్ ప్రభుత్వ భూగర్భజలశాఖ 2008 డిసెంబరులో ఈ ప్రాంతంలో పరిశోధన జరిపి అక్కడి బోరుబావులు, పైకప్పులేని బావుల్లోని నీరు 'గృహావసరాలకు' మాత్రమే పనికి వస్తుంది తప్ప తాగటానికి పనికి రాదని తేల్చి చెప్పింది. ఆతర్వాత (2010 లో), రాష్ట్ర ప్రభుత్వ ఆధ్వర్యంలో ఈ అంశానికి సంబంధించి అత్యున్నతస్థాయికల ప్రివెంటివ్ మెడిసిన్ సంస్థకూడా ఈ నీటిలో 'ఈ-కోలి' బాక్టీరియా ఉందనీ, ఈ-కోలి ఎమ్‌పీఎన్[10] సూచిక పరిమితికి మించి ఉందనీ ధృవీకరించింది. విజిలెన్సు-నాణ్యత నియంత్రణ విభాగం సీఈ 2010 డిసెంబరులో మరొకసారి ఈ స్థలాన్ని సందర్శించి ₹25 కోట్ల అంచనా విలువతో, మురుగునీటి పారుదలను మళ్లించడం, బహిరంగ మానవ విసర్జితాలను నిరోధించడం వంటి కొన్ని అదనపు చర్యలు చేపట్టాలని సిఫార్సు చేసారు.

అడ్డంగాగట్టు (క్రాస్ బండ్), కీ ట్రెంచ్‌లను నిర్మించడం, ట్యాంకు అడుగు భాగాన బీసీ బ్లాంకెట్‌ను పరచడం, బార్బ్‌డ్ వైర్‌తో ఫెన్సింగ్ ఏర్పాటు చేయడం, సమ్మర్ స్టోరేజి ట్యాంకు చుట్టూ ప్రహరీ గోడ నిర్మించి నీరు కలుషితం కాకుండా తగిన చర్యలు చేపట్టి, తాగేందుకు అనువుగా ఉందని నిర్ధారించుకోడానికి నీటిని రసాయనిక విశ్లేషణతో పరిశీలించి ఎనిమిది ఆవాసాలకు నీటిని సరఫరా చేస్తున్నామని ప్రభుత్వం తెలిపింది (2012 అక్టోబరు). ఐతే, ఇప్పటికీ మొత్తం 15 ఆవాసాలకూ నీటి సరఫరా జరగడం లేదనేది వాస్తవం. అంతేకాక, రసాయనిక విశ్లేషణానివేదికలేని కారణంగా ఎనిమిది ఆవాసాలకు సరఫరా చేస్తున్న నీటి నాణ్యతను ఆడిట్‌లో నిర్ధారించు కోవడం సాధ్యం కాలేదు.

5.7.5 జేసీ నాగిరెడ్డి తాగునీటి సరఫరా పథకం

హడ్కో, రాష్ట్ర ప్రణాళికా నిధులతో అనంతపురం జిల్లాలోని 3 పురపాలక సంఘాలు, 514 ఆవాసాల్లో తాగునీటి సౌకర్యం కల్పించాలనే లక్ష్యంతో రాష్ట్ర ప్రభుత్వం ఈ పథకానికి దశల వారీగా (మొదటి దశ : కాంట్రాక్టు అంచనా విలువ ₹148 కోట్లు, 2006 మే; రెండు, మూడవ దశలు : ₹170 కోట్లు, 2007 జూన్; నాలుగవ దశ : ₹190 కోట్లు, 2009 ఫిబ్రవరి) మంజూరీనిచ్చింది.

ఈ పథకానికి గండికోట రిజర్వాయరునుండి నీటిని తీసుకోవాలి. గండికోట రిజర్వాయరుకు అవుకు రిజర్వాయరు నుండి సొరంగం ద్వారా నీటిని తీసుకుంటారు. సొరంగం పనిని నీటిపారుదల శాఖ నిర్వహిస్తోంది. 2009 అక్టోబరు నాటికి పనులను పూర్తి చేయాలని లక్ష్యంగా పెట్టుకున్నారు. కానీ, 2012 జూన్ నాటికి కూడా దీని నిర్మాణం పూర్తి కాలేదు.

పక్క ఫోటోలో 2012 జూన్ నాటికి గండికోట రిజర్వాయరు వద్ద జరుగుతున్న పనుల స్థితిని చూస్తే పనులు పూర్తవడానికి చాలా సమయం పడుతుందని స్పష్టమవుతోంది.

నీటి పారుదల శాఖ చేస్తున్న సొరంగపు పనుల పురోగతిని నిర్ధారించుకోకుండానే నాలుగో దశ పంపిణీ లైన్ల పనులను అప్పగించారు (2010 జనవరి).

గండికోట రిజర్వాయరు వద్ద సొరంగం పని కొనసాగుతున్న దృశ్యం

రెండు శాఖల మధ్య సమన్వయం లేకపోవడం వల్ల లక్షిత 514 ఆవాసాల్లో ఏ ఒక్కదానికీ 2012 జూన్ నాటికి తాగునీటి సరఫరా జరగలేదు. అంతేకాక, నాలుగు దశల్లోని ఈ పనులపై చేసిన ₹287.82 కోట్ల ఖర్చు ఇప్పటి వరకూ నిష్ఫలంగా ఉంది.

[10] మోస్ట్ ప్రాబబుల్ నంబర్ : (అధిక సంభావ్యతా సంఖ్య)

నీటిపారుదల శాఖ చేపట్టిన సొరంగం పనుల షెడ్యూల్ ఆధారంగా మొత్తం 514 ఆవాసాలకు నీటిని విడుదల చేయాలనే ఉద్దేశంతో ఈ పథకపు నాలుగో దశ పనులను చేపట్టామని ప్రభుత్వం తెలిపింది (2012 అక్టోబరు). సొరంగం పనుల వాస్తవ పురోగతిని ఈ పథకపు పనుల కాంట్రాక్టును అప్పగించడానికి ముందే నిర్ధారించుకొని ఉండాలి కాబట్టి, ఈ సమాధానం అంగీకారయోగ్యం కాదు.

2003 నాటి ప్రభుత్వ ఉత్తర్వుల[11] ప్రకారం, సముచితమైన సమర్థనలేనిదే అంచనాల్లో గంపగుత్త కేటాయింపులను చేయకూడదు. కానీ, మొదటి దశ పనుల అంచనా (2007 ఫిబ్రవరి)లో రోజుకు 37 మిలియన్ లీటర్ల (ఎమ్ఎల్డీ) సామర్థ్యంతో పనిచేసే ర్యాపిడ్ స్యాండ్ ఫిల్టర్ (ఆర్ఎస్ఎఫ్) నిర్మాణానికి ₹5 కోట్లను గంపగుత్తగా కేటాయించారు. ఎస్ఎస్ఆర్‌లలో మార్పు వల్ల, అధిక రేట్లకు 2009 మార్చిలో ఈ పనుల కాంట్రాక్టును అప్పగించారు. దీనివల్ల పని విలువ ₹2.47 కోట్లమేర పెరిగింది. స్థలం లభ్యం కాకపోవడం, ఆర్ఎస్ఎఫ్ డిజైన్లను రూపొందించక పోవడం వల్ల, పనుల్లోని ఇతర అంశాలను పూర్తి చేయడంలో జాప్యాన్ని నివారించడం కోసం గంపగుత్త కేటాయింపులు చేయడమైందని ప్రభుత్వం తెలిపింది (2012 అక్టోబరు). పని ప్రారంభించే ముందే స్థల లభ్యతను నిర్ధారించుకోవడం, డిజైన్లను రూపొందించుకోవటం జరగాలి. పైన పేర్కొన్న ప్రకారం, ఈ పథకం కింది ఇతర అంశాల పనులు కూడా పూర్తవలేదు. కాబట్టి, ప్రభుత్వ సమాధానం అంగీకారయోగ్యం కాదు.

5.7.6 వట్టినాగులపల్లి సమగ్ర రక్షిత నీటి సరఫరా పథకం ప్రారంభం కాకపోవడం

నీటి సరఫరా పాక్షికంగా మాత్రమే ఉన్న నాలుగు ఆవాసాల కోసం 2009 జనవరి నాటికి పూర్తవ్వాలని నిర్దేశిస్తూ ₹2.50 కోట్ల అంచనా విలువతో 2007 జనవరిలో ఈ పథకాన్ని మంజూరు చేసారు. 2010 ఆగస్టు నాటికి ₹1.33 కోట్లు ఖర్చు చేసినప్పటికీ 2012 జూన్ నాటికి ఈ పథకం ప్రారంభం కాలేదు.

వట్టినాగులపల్లి నీటి సరఫరా పథకం నుండి ఉస్మాన్‌సాగర్ జలాశయం ప్రహరీగోడ వరకు వేసిన పైపులైను ఆ జలాశయంతో అనుసంధానం పూర్తికాని దృశ్యం

ఉస్మాన్‌సాగర్ జలాశయం ఈ ప్రాజెక్టుకు ప్రతిపాదిత నీటి వనరు. హైదరాబాద్ మహానగర పాలక సంస్థ పరిధిలో ఉన్న ప్రాంతాలకు ఈ జలాశయం నుండే నీటిని సరఫరా చేస్తున్నారు. హైదరాబాద్ మహానగర నీటి సరఫరా, మురుగునీటి పారుదల సంస్థ[12] ద్వారా 2004 నవంబరులో సాధ్యాసాధ్యాల అధ్యయనం చేసిన తర్వాత ఉస్మాన్‌సాగర్ జలాశయం నుండి నీటిని తీసుకోడానికి 2007 జూన్‌లో ఆ సంస్థను అనుమతి కోరడమైంది. ఇందుకోసం జమచేయాల్సిన మొత్తంలో కొంతభాగాన్ని (₹32 లక్షలు) 2009 నవంబరులో జమచేసారు.

ఐతే, హెచ్ఎమ్‌డబ్ల్యూఎస్ఎస్‌బీ నుండి అనుమతి రాకముందే గ్రామీణ నీటి సరఫరా, పారిశుధ్య శాఖ టెండర్ల ప్రక్రియను చేపట్టి 2008 జూన్-జూలైలో పైపులైన్లను వేసే పనులకు కాంట్రాక్టును అప్పగించింది. స్వచ్ఛమైన తాగునీటిని విడుదల చేయడానికి ₹2.36 కోట్ల అదనపు మొత్తాన్ని చెల్లించమని హెచ్ఎమ్‌డబ్ల్యూఎస్ఎస్‌బీ 2011 ఆగస్టులో డిమాండు నోటీసు పంపింది. ఈ మొత్తాన్ని 2012 జూన్ నాటికి జమచేయలేదు. ఫలితంగా, ఈ పథకంపై చేసిన ₹1.33 కోట్ల ఖర్చు ఇంకా నిష్ఫలంగానే ఉంది. ఆడిట్ లేవనెత్తిన అంశాన్ని అంగీకరించి, అవసరమైన నిధులను సమకూర్చడం ద్వారా లక్షిత ఆవాసాలకు తాగునీటిని సరఫరా చేస్తామని ప్రభుత్వం తెలిపింది (2012 అక్టోబరు).

---

11 నీటిపారుదల, ఆయకట్టు అభివృద్ధి (ఐడబ్ల్యూసీడీ) శాఖ జారీ చేసిన 2003 జూలై 1 వ తేదీ నాటి జీఓ ఎమ్ఎస్ నంబరు 94

12 హెచ్ఎమ్‌డబ్ల్యూఎస్ఎస్‌బీ

5.7.7 పుల్లల చెరువు సమగ్ర రక్షిత నీటి సరఫరా పథకానికి విద్యుత్తు సరఫరా చేయకపోవటం

2009 జూన్ నాటికి 44 ఆవాసాలకు నీటి సరఫరా జరిగేలా నిర్దేశిస్తూ ₹16.90 కోట్ల అంచనా విలువతో పుల్లల చెరువు సమగ్ర రక్షిత నీటి సరఫరా పథకానికి రాష్ట్ర ప్రభుత్వం 2007 జనవరిలో మంజూరీనిచ్చింది. గ్రామీణ మౌలిక వసతుల అభివృద్ధి నిధి (ఆర్ఐడీఎఫ్) కింద 12 సమగ్ర రక్షిత నీటి సరఫరా పథకాలకు 2006 నవంబరులో నాబార్డు ఇచ్చిన అనుమతి ఆధారంగా ఈ మంజూరీనివ్వడమైంది.

ఈ పనులకు మొత్తం మూడుసార్లు 2007 నవంబరు, 2007 డిసెంబరు, మళ్ళీ 2008 ఏప్రిల్‌లో టెండర్లు పిలిచారు. టెండర్లను మొదటిసారి పిలిచినప్పుడు ఒక్క బిడ్డరుకూడా రాలేదు. రెండవసారి పిలిచిన టెండర్లలో అతి తక్కువ మొత్తానికి ఈ బిడ్ దాఖలు చేసిన గుత్తేదారు తాను చేస్తున్న "తనక్కల్ సమగ్ర రక్షిత నీటి సరఫరా పథకం" పనుల పరిస్థితిని బిడ్ దాఖలు చేసినప్పుడు తెలపని కారణంగా ఆ బిడ్‌ను తిరస్కరించారు. ఈ పథకాన్ని కూడా గ్రామీణ నీటి సరఫరా, పారిశుధ్యం శాఖయే అమలు చేస్తుంది కాబట్టి, ఆ శాఖ తనంతట తాను సులభంగా ఈ విషయాన్ని నిర్ధారించుకోవచ్చు. కనుక, ఈ కారణంతో బిడ్‌ను తిరస్కరించడం సరికాదు. రెండోసారి పిలిచిన టెండర్లలో బిడ్‌ను తిరస్కరించి, మూడోసారి పిలిచిన టెండర్లలో మళ్ళీ అదే గుత్తేదారు (శ్రీ ఏవీ రామ్‌బాబు)కు కాంట్రాక్టును అప్పగించడం (2008 జూన్) వల్ల ₹1.26 కోట్ల[13] అదనపు భారం పడింది.

₹11.77 కోట్ల ఖర్చుతో 2010 మే లో ఈ పథకం పూర్తయ్యింది. కానీ, విద్యుత్తు సరఫరాలేని కారణంగా 2012 జూన్ నాటికి ఈ పథకం ద్వారా నీటి సరఫరా ప్రారంభం కాలేదు. విద్యుత్తు సరఫరా గురించి మొదటి అంచనా లోనే కేటాయింపు ఉన్నప్పటికీ నిధుల కొరతవల్ల 2010 సెప్టెంబరులో మాత్రమే కనెక్షన్ కోసం డిపాజిట్‌ను చెల్లించారు. ప్రభుత్వం మంజూరు చేసిన నిధులు సివిల్ పనులకే పూర్తిగా ఖర్చయ్యాయి. దీనివల్ల ముఖ్యమైన ఇతర ఆవశ్యక అంశాలు/చెల్లింపులకు (విద్యుత్తు సరఫరా, పంపుసెట్లు, బీమా కవరేజి, నిర్వహణ పనులు, పన్నులు మొదలైన వాటికి) నిధుల కొరత ఏర్పడింది.

పంపుసెట్ల కొనుగోలుకు సంబంధించిన ఉప-అంచనాను 2010 జనవరిలో సూపరింటెండింగ్ ఇంజినీరుకు సమర్పించగా 2011మే లో (సుమారు 17 నెలల తర్వాత) మాత్రమే టెండర్లను ఖరారు చేసారు. ఈ జాప్యానికి గల కారణాలేవీ రికార్డుల్లో లేవు. స్థల పరిస్థితుల ఆధారంగా కొన్ని రిజర్వాయర్ల నిర్మాణ స్థలాన్ని మార్చడం, దీనివల్ల పంపుసెట్ల డిజైన్లు ఆలస్యం కావడం, ఫలితంగా, పంపుసెట్ల కొనుగోలుకు టెండర్ల ప్రక్రియలో జాప్యం జరిగిందని ప్రభుత్వం తెలిపింది (2012 అక్టోబరు). పనులను అప్పగించడానికి ముందు సరైన సర్వే/ఇన్వెస్టిగేషన్ జరగలేదని దీనివలన స్పష్టమవుతోంది.

5.7.8 వెంకటాపురం, మరో ఎనిమిది ఆవాసాలకు సమగ్ర రక్షిత నీటి సరఫరా పథకం

లక్షిత ఆవాసాల్లో ఫ్లోరోసిస్‌ను నియంత్రించడానికి, నీటిలో ఉప్పదనాన్ని తగ్గించేందుకు 2004 జూన్‌లో ఈ పథకాన్ని చేపట్టారు. ఇందు కోసం శ్రీరామ్ సాగర్ ప్రాజెక్టులోని కాకతీయ కాలువ 253 కి.మీ. వద్ద నీటిని తీసుకోవాలని తలపెట్టారు. దీని కోసం నీటి పారుదల-ఆయకట్టు అభివృద్ధి శాఖ స్లూయిస్‌ను నిర్మించడానికి ఆ శాఖ వద్ద ₹70 లక్షలు జమ చేయాలి.

తగిన మొత్తాన్ని జమ చేయకుండానూ, నీటిని తీసుకోడానికి అనుమతి పొందకుండానూ సమ్మర్ స్టోరేజి ట్యాంకు, స్లో స్యాండ్ ఫిల్టరు బెడ్స్, స్వచ్ఛమైన నీటి కోసం సంపు, పంపింగ్ కేంద్రం, 60 కి.లీ. ఓహెచ్‌బీఆర్, పంపింగ్, గ్రావిటీ మెయిన్‌లు వంటి అనుబంధ పనులకు గ్రామీణ నీటి సరఫరా, పారిశుధ్య శాఖ కాంట్రాక్టులను

[13] ₹14.82 కోట్లు (రెండవ దశ కాంట్రాక్టు అంచనా విలువ) x 8.5 శాతం (మూడో పిలుపులో ఈసీవీ కన్నా అధికంగా కోట్ చేసిన 13.39 శాతం - రెండో పిలుపులో ఈసీవీ కన్నా అధికంగా కోట్ చేసిన 4.89 శాతం)

అప్పగించింది. ఈ పనులు 2007 ఫిబ్రవరి నాటికి పూర్తయ్యాయి. కానీ, నీటి పారుదల ఆయకట్టు అభివృద్ధి శాఖ నుండి అనుమతి రాని కారణంగా ఇవి వినియోగంలోకి రాలేదు. ఫలితంగా, వీటిపై 2012 జూన్ నాటికి చేసిన ₹4.33 కోట్ల ఖర్చు ఇంకా నిష్ఫలంగానే ఉంది.

నీటిని తీసుకునే విషయంలో సమస్య పరిష్కారం కోసం'ఆఫ్ టేక్' ను నిర్మించాలని ప్రతిపాదించడం జరిగిందనీ, దీనికి సంబంధించిన అంచనాలు నీటి పారుదల-ఆయకట్టు అభివృద్ధి శాఖ నుండి రావలసి ఉందనీ, ఈ పని కోసం ₹2 కోట్లు మంజూరయ్యాయనీ, నీటి పారుదల-ఆయకట్టు అభివృద్ధి శాఖ నుండి అంచనాలు వచ్చిన తర్వాత అవసరమైన మొత్తాన్ని ఆ శాఖ వద్ద జమ చేయడం జరుగుతుందనీ ప్రభుత్వం తెలిపింది (2012 అక్టోబరు).

5.7.9 కురిచేడు సమగ్ర రక్షిత నీటి సరఫరా పథకం ప్రారంభం కాకపోవడం

ప్రకాశం జిల్లా, పొదిలి డివిజనులోని కురిచేడు సమగ్ర రక్షిత నీటి సరఫరా పథకం ₹10 కోట్ల అంచనా వ్యయంతో 24 ఆవాసాలకు నీటి వసతి కల్పించాలి. ఇది 2010 జనవరి నాటికి పూర్తవ్వాలి. ఐతే, ₹6.79 కోట్ల ఖర్చుతో ఈ పథకం పూర్తయినప్పటికీ విద్యుత్తు సరఫరా లేకపోవడం, అటవీ శాఖ, రైల్వేల నుండి పైపులైన్లు వేసేందుకు అనుమతి రాకపోవడం వల్ల 2012 జూన్ నాటికి నీటి సరఫరా ప్రారంభం కాలేదు.

ఈ పథకం ప్రారంభమైందని, 12 ఆవాసాలకు నీటి సరఫరా జరుగుతోందని, మిగిలిన ఆవాసాలకు నీటి సరఫరా చేయడానికి పైపులైన్లు వేసేందుకు 2011 అక్టోబరులో అటవీ శాఖ అనుమతినిచ్చిందని, రైల్వేల నుండి అనుమతి రావలసి ఉందని ప్రభుత్వం తెలిపింది (2012 అక్టోబరు).

5.7.10 కొత్తపల్లి పట్టణానికి సమగ్ర రక్షిత నీటి సరఫరా పథకం

కరీంనగర్ జిల్లాలో రక్షిత తాగునీటి వనరుల్లేని కొత్తపల్లి పట్టణానికి ఆ సౌకర్యాన్ని కల్పించాలనే లక్ష్యంతో 2004 జూన్‌లో ఈ పథకం పనులను చేపట్టారు. 2003 జూలైలో సర్వే నిర్వహించి, శ్రీరామ్ సాగర్ ప్రాజెక్టు కాలువను ప్రధాన నీటి వనరుగా తీసుకొని, ఆ నీటిని సాగునీటి ట్యాంకుగా ఉన్న ఊరచెరువులో నింపడం ద్వారా దాన్ని సమ్మర్ స్టోరేజి ట్యాంకుగా మార్చాలని నిర్ణయించారు. ఐతే, కెనాల్ నిర్వహణ కోసం శ్రీరామ్ సాగర్ ప్రాజెక్టు అధికారులు నీటి సరఫరాను నిలిపివేసే సమయాన్ని 120 నుండి 180 రోజులకు పెంచడంవల్ల గ్రామీణ నీటి సరఫరా, పారిశుధ్య శాఖ అధికారులు ఆ చెరువులో ఒక మూతలేని బావిని తవ్వి పాత పైపులైన్ల ద్వారా నీటిని సరఫరా చేసారు.

ఐతే, అప్పటికే (2007 డిసెంబరు) కాంట్రాక్టరు శ్రీరామ్ సాగర్ ప్రాజెక్టు చైనేజి 139/400 వద్ద ₹61.41 లక్షల విలువైన హెడ్ వర్క్స్ పనులు (కెనాల్ వద్ద 'ఆఫ్‌టేక్ స్లూయిస్' పంపింగ్ మెయిన్స్, కాపలాదారు నివాసం, పంపింగ్ కేంద్రం మొదలైనవాటి నిర్మాణం) పూర్తి చేసారు. మూతలేని బావిని ప్రత్యామ్నాయ నీటి వనరుగా వినియోగిస్తున్నామని ప్రభుత్వం అంగీకరించింది (2012 అక్టోబరు). నీటిపారుదల శాఖ వరుసగా 240 రోజుల పాటు నీటిని విడుదల చేయకపోవడమే ఇందుకు కారణమని తెలిపింది.

ఆ విధంగా, నిరాటంకంగా నీటిని అందించే వనరును గుర్తించడానికి గ్రామీణ నీటి సరఫరా, పారిశుధ్య శాఖ అధికారులు సర్వేను సరిగా చేయకపోవడంవల్ల 2012 జూన్ నాటికీ ఈ నీటి పథకం వినియోగంలోకి రాలేదు. కనుక, వీటిపై చేసిన ₹61.41 లక్షల ఖర్చు వృధా అయ్యింది. పూర్తయిన అంశాలు నిరుపయోగంగా ఉన్న వైనం ఈ కింది ఫోటోలలో చూపడమైంది.

శ్రీరామ్ సాగర్ ప్రాజెక్ట్ కాలువ (ప్రధాన వనరు) వద్ద నిరుపయోగంగా ఉన్న స్లూయిస్, పంపింగ్ కేంద్రం

ప్రధాన వనరు అయిన శ్రీరామ్ సాగర్ ప్రాజెక్టు కాలువను కాకుండా నీటి సరఫరా కోసం మూతలేని బావిని వినియోగించుకుంటున్న దృశ్యం

5.7.11 ఇతర పనుల నిర్వహణలో జాప్యం

ఆడిట్‌లో మచ్చుకు తనిఖీ చేసిన 66 నీటి పథకాలకుగానూ 2012 జూన్ నాటికి పూర్తయ్యి, నీటిని సరఫరా చేస్తున్నవి 39. మరో 7 పథకాలు పూర్తయినప్పటికీ, నీటి సరఫరా ప్రారంభం కాలేదు. ఇందులో, నీటిపారుదల శాఖ నుండి అనుమతి రాని కారణంగా ప్రారంభం కానివి 4, విద్యుత్తు సరఫరా లేని కారణంగా మొదలుకానివి 3 ఉన్నాయి. ఈ పథకాల అంచనా విలువ ₹103.5 కోట్లు కాగా వీటిపై వాస్తవంగా ₹86.82 కోట్లు ఖర్చు అయ్యింది. ఈ పథకాల కింద లక్షిత ఆవాసాలన్నింటికీ నీటి సరఫరా జరగనందువల్ల అంచనా విలువ కన్నా అధిక ఖర్చు జరగలేదు. ఆ వైనాన్ని ఈ కింది చార్టులో చూపడమైంది.

ప్రారంభమైన 39 పథకాల ద్వారా నీటి సరఫరా జరగాల్సిన ఆవాసాల సంఖ్య 2975 కాగా, కేవలం 1280 (43 శాతం) ఆవాసాలకు మాత్రమే నీటి సరఫరా జరుగుతోంది. అంటే, లక్షిత ఆవాసాలలో 1695 ఆవాసాలకు నీటి సరఫరా జరగటం లేదు. మొత్తం 39 పథకాల్లోనూ పనులు పూర్తవటానికి జాప్యం జరిగింది. ఈ జాప్యం ఒక నెల (సూళ్ళూరు పేట సమగ్ర రక్షిత నీటి సరఫరా పథకం) నుండి 36 నెలలు (ఇందుకూరుపేట సమగ్ర రక్షిత నీటి సరఫరా పథకం) వరకూ ఉంది.

చార్టు 5.2
ప్రారంభమైన పథకాల ద్వారా నీటి సరఫరా జరుగుతున్న ఆవాసాలు

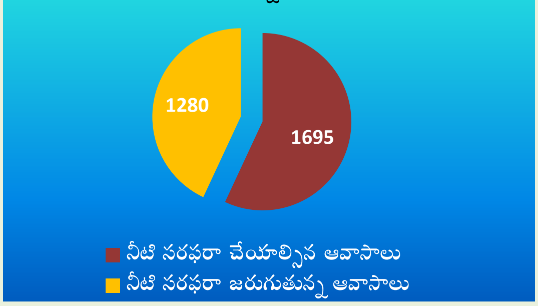

పనులు ఇంకా జరుగుతున్న 20 పథకాల[14] వివరాలు, అవి పూర్తికాకపోవడానికి గల కారణాలను ఈ కింది పట్టికలో తెలపడమైంది :

పట్టిక 5.4

క్రమ సంఖ్య	పని పేరు	ఆమోదించిన విలువ (₹ కోట్లలో)	పూర్తవడానికి గడువు	జాప్యానికి కారణాలు	ఖర్చు (₹ కోట్లలో)
1	సీఎస్ పురం, ఇతర ఆవాసాలకు సమగ్ర రక్షిత నీటి సరఫరా పథకం	12.00	2010 జూన్	ప్రతిపాదిత నిర్మాణ స్థలాన్ని క్లియర్ చేయక పోవడం, రహదార్లు - భవనాల శాఖ నుండి అనుమతి రాకపోవడం	73.47
2	వెలిగండ్ల, పామూరు మండలాల్లో రక్షిత నీటి వనరులు లేని ఆవాసాలకు సమగ్ర రక్షిత నీటి సరఫరా పథకం	30.00			

[14] నాలుగు నీటి పథకాల గురించి ముందు పేరాలలో (పేరాల నంబర్లు 5.7.1, 5.7.2, 5.7.5, 5.7.8) చర్చించడమైంది

క్రమ సంఖ్య	పని పేరు	ఆమోదించిన విలువ (₹ కోట్లలో)	పూర్తవడానికి గడువు	జాప్యానికి కారణాలు	ఖర్చు (₹ కోట్లలో)
3	పామూరు, వెలిగండ్ల, పీసీ పల్లి, సీఎస్ పురం మండలాల్లో నాణ్యమైన నీటి సరఫరా లేని ఆవాసాలకు సమగ్ర రక్షిత నీటి సరఫరా పథకం	49.00			
4	హుస్నాబాద్, చిగురు మామిడి (రక్షిత నీటి వనరులు లేనివి)	15.00	2009 నవంబరు	అంచనాల తయారీలోనూ, పనుల అప్పగింతలోనూ జాప్యం, భూసేకరణ జరగకపోవడం, ఓహెచ్‌బీఆర్ నిర్మాణానికి రాజీవ్ స్వగృహ అధికారుల నుండి అభ్యంతరాలు, రోడ్లు - భవనాల శాఖ నుండి అనుమతి పొందడంలో జాప్యం, గుత్తేదారు పని మొదలుపెట్టడంలో జాప్యం	13.14
5	గంభీరావుపేట, ముస్తాబాద్ (రక్షిత నీటి వనరులు లేనివి)	15.00	2010 మే	పైపులైన్లు వేయడానికి అటవీ అనుమతులు రాకపోవడం	27.12
6	రామడుగు, అంబరిపేట, కొడిమ్యాల్, లింగాపూర్, బోయినపల్లి (రక్షిత నీటి వనరులు లేనివి)	32.6			
7	పరకాల, ఇతర ఆవాసాలకు సమగ్ర రక్షిత నీటి సరఫరా పథకం	9.00	2010 అక్టోబరు	నీటిని తీసుకోడానికి నీటిపారుదల శాఖ నుండి అనుమతి రాకపోవడం, కొన్ని హెడ్‌వర్క్స్ నిర్మాణానికి భూసేకరణ సమస్యలు	4.83
8	వరంగల్ జిల్లాలో ఎత్తిపోతల పథకం (దేవాదుల) తో తాగునీటి సరఫరా పథకం అనుసంధానత	125.00	2011 సెప్టెంబరు	ప్రాజెక్టు డిజైన్లను మరోసారి సర్వే చేయడం వల్ల జాప్యం, నీటిని తీసుకోడానికి అనుమతి పొందడంలో జాప్యం, పైపులైన్లు వేయడానికి స్థానికులు, స్థానిక సంస్థల నుండి అభ్యంతరం, పంపింగ్ మెయిన్స్ పూర్తి కాకపోవడం	87.55
9	వెలుగోడు బ్యాలన్సింగ్ రిజర్వాయరు నుండి ఎర్రగూడూరు, ఇతర ఆవాసాలకు పైపులైను వేయడం	8.00	2012 ఆగస్టు, 2012 అక్టోబరు	పైపులు వేయడానికి అటవీ అనుమతులు రాకపోవడం, నీటిని తీసుకోడానికి నీటి పారుదల శాఖ అనుమతి రాకపోవడం	0.00
10	కామారెడ్డి, మరో 281 గ్రామాలకు సమగ్ర రక్షిత నీటి సరఫరా పథకం	140.00	2010 జనవరి	పైపులైన్లు వేసేందుకు జాతీయ రహదార్ల అధికారులు, అటవీశాఖ అధికారుల నుండి అనుమతులు రాకపోవడం, గుత్తేదారుకు బిల్లులు చెల్లించకపోవడం	114.50
11	మెదక్ జిల్లా నర్సాపూర్, కౌడిపల్లి, కుల్చారం, హత్నూరు మండలాల్లోని నీటి వసతి లేని ఆవాసాలకు సమగ్ర రక్షిత నీటి సరఫరా పథకం	18.00	2012 ఏప్రిల్	పైపులైన్లు వేయడానికి, ఓహెచ్‌బీఆర్‌లు నిర్మించడానికి అటవీ శాఖ అనుమతులు రాకపోవడం, పైపులైన్లు వేయడానికి కొంతమంది రైతులు అభ్యంతరాలు లేవనెత్తడం మొదలైనవి	2.98
12	మెదక్ జిల్లా గజ్వేల్, ములుగు, వర్గల్, తూప్రాన్ మండలాల్లోని నీటి వసతి లేని ఆవాసాలకు సమగ్ర రక్షిత నీటి సరఫరా పథకం	9.00	2012 ఏప్రిల్	పంటల సమయంలో పైపులైన్లు వేసేందుకు రైతుల అభ్యంతరాలు, తెలంగాణ ఉద్యమం వల్ల అవసరమైన మేరకు కూలీలు దొరక్క పోవడం	1.24

క్రమ సంఖ్య	పని పేరు	ఆమోదించిన విలువ (₹ కోట్లలో)	పూర్తవడానికి గడువు	జాప్యానికి కారణాలు	ఖర్చు (₹ కోట్లలో)
13	మెదక్ జిల్లా చేగుంట, దౌలతాబాద్ మండలాల్లో నీటి వసతి లేని ఆవాసాలకు సమగ్ర రక్షిత నీటి సరఫరా పథకం	15.00	2012 ఏప్రిల్	పైపులైన్లు వేసేందుకు జాతీయ రహదార్ల అధికారులు, అటవీశాఖ అధికారుల నుండి అనుమతులు రాకపోవడం, ఒకే గుత్తేదారుకు ఏడు పనులను అప్పగించడం, ఇతర ఆవాసాలకు నిధుల మళ్ళింపు, తెలంగాణ ఉద్యమాలను జాప్యానికి కారణాలుగా డిపార్టుమెంటు పేర్కొంది	3.82
14	రాపూరు, ఇతర ఆవాసాలకు సమగ్ర రక్షిత నీటి సరఫరా పథకం	10.00	2009 సెప్టెంబరు	పైపులైన్లు వేయడానికి అటవీ అనుమతులు రాకపోవడం	8.26
15	జలదంకి, మరో 28 ఆవాసాలకు సమగ్ర రక్షిత నీటి సరఫరా పథకం	6.00	2009 జూన్	డిజైన్ల మార్పు కారణంగా సమ్మర్ స్టోరేజి ట్యాంకు నిర్మాణానికి 75 శాతానికి మించి నిధులు ఖర్చయిపోవడం వల్ల నిధుల లేమి	6.72
16	అల్లూరు, ఇసకపల్లి, మరో 47 ఇతర ఆవాసాలకు సమగ్ర రక్షిత నీటి సరఫరా పథకం	5.00	2008 మార్చి	సమ్మర్ స్టోరేజ్ ట్యాంకు నిర్మాణాన్ని మొదలుపెట్టడంలోని జాప్యం కారణంగా కాంట్రాక్టరు పనిని మధ్యంతరంగా నిలిపివేయడం; ఫలితంగా, అంచనాలను సవరించాల్సి రావడం	1.05
	మొత్తం	**498.60**			**344.68**

మూలం: మచ్చుకు తనిఖీ చేసిన డివిజన్ల రికార్డులు

క్రమసంఖ్యలు 1,2,3,7,9 లలో పేర్కొన్న నీటి సరఫరా పథకాలు ప్రారంభమయ్యాయని ప్రభుత్వం తెలిపింది (2012 అక్టోబరు). ఐతే, ఎన్ని ఆవాసాలకు నీటి వసతి కల్పించారనే వివరాలను తెలపలేదు. క్రమసంఖ్యలు 4,5,6,8,10,11,12,13,14,15,16 లలో పేర్కొన్న పథకాలకు కావలసిన అనుమతులు పొంది, నిధులను కల్పించి వాటిని 2013 జనవరి/మార్చి నాటికి పూర్తి చేస్తామని హామీనిచ్చారు. క్రమసంఖ్య 14 లో పేర్కొన్న పథకం ద్వారా లక్షిత 47 ఆవాసాలకుగానూ 15 ఆవాసాలకు నీటిని విడుదల చేయడమైందని, అటవీ శాఖ అనుమతులు వచ్చాక మిగిలిన ఆవాసాలకు నీటి సరఫరా చేయడానికి పనులు చేపడతామని కూడా ప్రభుత్వం తెలిపింది.

వివిధ అధికారిక సంస్థల నుండి అనుమతులు రాకపోవడంవల్ల, భూసేకరణ జరగకపోవడం, విద్యుత్తు సరఫరా లేకపోవడం వంటి కారణాల వల్ల పై పట్టికలో పేర్కొన్న 16 పథకాలు పూర్తవటం/ప్రారంభమవడంలో విపరీతమైన జాప్యం జరిగింది. ఫలితంగా, 1983 ఆవాసాలకు తాగునీటి సౌకర్యం కలగకుండా, వీటిపై చేసిన ₹344.68 కోట్లు నిష్ఫలంగా మిగిలింది.

5.7.12 టెండర్ల ప్రక్రియ, కాంట్రాక్టుల నిర్వహణ

5.7.12.1 తొలిపిలుపులోనే సింగిల్ బిడ్ ఆమోదం

ప్రభుత్వం 2003 లో జారీ చేసిన ఉత్తర్వు ప్రకారం, మొదటిసారి టెండర్లను పిలిచినప్పుడు అధిక ధరకు కోట్ చేసిన ఒకే ఒక్క బిడ్ వస్తే సంబంధిత ప్రభుత్వ శాఖ దాన్ని ఆమోదించకుండా, రెండోసారి టెండర్లు పిలవాలి. రెండో పిలుపులోనూ స్పందన సరిగా లేకపోతే, సంబంధిత ప్రభుత్వ శాఖ ఆ విషయాన్ని ప్రభుత్వం దృష్టికి తీసుకెళ్ళి, ప్రభుత్వం నామినేట్ చేసిన సంస్థలకు అంచనా ధరలకు పనులప్పగించాలి.

ఏడు జిల్లాల్లో సంబంధిత డివిజన్లు నిర్వహించిన 22 పనుల తాలూకు రికార్డుల తనిఖీలో ఈ కేసులన్నింటిలోనూ మొదటి పిలుపులోనే, అధిక ధరలను కోట్ చేసిన ఏకైక బిడ్‌లను ఆమోదించి మొత్తం ₹620.60 కోట్ల అంచనా విలువగల కాంట్రాక్టులను అప్పగించినట్లు వెల్లడైంది.

ఆచరణలో ఉన్న విధానాల మేరకు (ఈ-ప్రొక్యూర్‌మెంట్ ద్వారా, 5 శాతం ప్రీమియం పరిమితికి లోబడి) టెండర్లను ఖరారు చేయడమైందని ప్రభుత్వం తెలిపింది (2012 అక్టోబరు). ఐతే, పైన పేర్కొన్న కేసులు అన్నింటిలోనూ టెండరు ప్రీమియం 5 శాతం కంటే ఎక్కువగా ఉన్నందున, రెండోసారి టెండర్లను పిలవాల్సింది. కనుక, ఈ సమాధానం అంగీకారయోగ్యం కాదు.

5.7.12.2 బిడ్ చెల్లుబాటు గడువులోపు గుత్తేదారుతో ఒప్పందం కుదుర్చుకోకపోవడం

'కోట, ఇతర ఆవాసాలకు సమగ్ర రక్షిత నీటి సరఫరా పథకం' పనులకు 2007 ఫిబ్రవరి 9న టెండర్లు పిలిచారు. బిడ్లు చెల్లుబాటయ్యే గడువు 90 రోజులు (2007 జూన్ 7). నెల్లూరు ఆర్‌డబ్ల్యూఎస్ ఎగ్జిక్యూటివ్ ఇంజినీరు రికార్డులను తనిఖీ చేయగా, శ్రీ కెఎల్ శ్రీధర్‌రెడ్డి అనే గుత్తేదారు దాఖలు చేసిన బిడ్‌ను మూల్యాంకన కమిటీ 2007 మే 24 (79వ రోజు) నాడు ఆమోదించగా, నెల్లూరు ఆర్‌డబ్ల్యూఎస్ ఎస్ ఈ ఒప్పందం కుదుర్చుకోడానికి 2007 జూన్ 27వ తేదీన అంటే 110 వ రోజున గుత్తేదారును పిలిచారు. కానీ అప్పటికే బిడ్ చెల్లుబాటు గడువు ముగియడంతో ఒప్పందం కుదుర్చుకోడానికి గుత్తేదారు అంగీకరించకపోవడంతో (2007 ఆగస్టు 21) గ్రామీణ నీటి సరఫరా శాఖ 2008 మార్చిలో మళ్లీ తాజాగా టెండర్లను పిలిచింది. శ్రీ కెఎల్ శ్రీధర్‌రెడ్డి అనే గుత్తేదారు రెండోసారి పిలిచిన టెండర్లలో కూడా బిడ్ దాఖలు చేయగా 2008 సెప్టెంబరులో ₹5.55 కోట్ల కాంట్రాక్టు విలువకు ఆ గుత్తేదారుకు పనులను అప్పగించారు. పనుల అంచనా విలువ ₹4.88 కోట్ల కంటే ఇది 13.70 శాతం (మొత్తంమీద) అధికం. మొదటిసారి పిలిచిన టెండర్లకు ఈ గుత్తేదారు వేసిన బిడ్ విలువ ₹3.10 కోట్లు మాత్రమే.

బిడ్ చెల్లుబాటు గడువులోపు ఒప్పందాన్ని ఖరారు చేయడంలో గ్రామీణ నీటి సరఫరా, పారిశుధ్య శాఖ వైఫల్యం వల్ల ప్రభుత్వ ఖజానాపై ₹2.45 కోట్ల అదనపు భారం పడింది.

ఆడిట్ వ్యాఖ్యను ప్రభుత్వం అంగీకరించి (2012 అక్టోబరు), బాధ్యులను గుర్తించి చర్యలు చేపడతామని హామీనిచ్చింది.

5.7.12.3 గుత్తేదార్లకు అధిక చెల్లింపులు/అనుచిత లబ్ధి

మచ్చుకు తనిఖీ చేసిన నీటి సరఫరా పథకాల పనుల బిల్లులను పరిశీలించగా పలు కేసులలో గ్రామీణ నీటిసరఫరా, పారిశుధ్య శాఖ గుత్తేదార్లకు అనుచిత లబ్ధిని చేకూర్చిందని వెల్లడైంది. వివరాలను ఈ కింద తెలపడమైంది :

- ప్రభుత్వం 2006 జూలైలో జారీ చేసిన ఉత్తర్వు ప్రకారం, స్టీలు, సిమెంటు, బిటుమెన్, పెట్రోలు, ఆయిల్, లూబ్రికెంట్లకు మాత్రమే ధరల్లో వ్యత్యాసాన్ని సర్దుబాటు చేయాలి. ఈఎన్‌సీ చేసిన సిఫార్సుల ఆధారంగా ప్రభుత్వం 2008 నవంబరులో పిగ్ ఐరన్‌కు కూడా ధరల వ్యత్యాసపు సర్దుబాటును వర్తింప జేసింది. ఐతే, ఉత్తర్వులు జారీ చేసిన తర్వాత సరఫరా అయిన సరకునకు మాత్రమే ఇది వర్తిస్తుంది. ఆ తర్వాత 2010 జూన్‌లో, పంచాయతీరాజ్, గ్రామీణాభివృద్ధి (గ్రామీణ నీటి సరఫరా), పారిశుధ్య శాఖ నిర్వహిస్తున్న, భవిష్యత్తులో చేపట్టబోయే ప్రాజెక్టులన్నింటికీ ధరల వ్యత్యాసపు సర్దుబాటు నిబంధన వర్తించేలా సవరణ ఉత్తర్వులు జారీ చేయడమైంది. కానీ, 2008 నవంబరు కన్నా ముందు సరఫరా చేసిన సరుకునకు కూడా ధరల వ్యత్యాసపు సర్దుబాటును వర్తింపచేయడం వల్ల నాలుగు పథకాల్లో పనులు చేపట్టిన గుత్తేదార్లకు[15] ₹7.06 కోట్లమేర అనుచిత లబ్ధి చేకూరిందని ఆడిట్ పరిశీలనలో వెల్లడైంది.

[15] జేపీ నాగిరెడ్డి సమగ్ర రక్షిత నీటి సరఫరా పథకం: ఇండియన్ హ్యూమ్‌పైప్స్‌తో 2007 మార్చి 30న ఒప్పందం కుదిరింది. 2007మే - 2007 సెప్టెంబరు మధ్యకాలంలో సరుకును సరఫరా చేయడమైంది; వైటీ చెరువుకు సమగ్ర రక్షిత నీటి సరఫరా పథకం: ఏవీ రామ్ బాబు అనే గుత్తేదారుతో 2007 జనవరి 27న ఒప్పందం కుదిరింది. 2007 అక్టోబరు - 2008 ఆగస్టు మధ్య సరుకును సరఫరా చేయడమైంది(₹26 లక్షలు); కేకే మిట్ట, హెచ్ఎమ్ పాడులకు సమగ్ర రక్షిత నీటి సరఫరా పథకం (మొదటి, రెండవ దశలు): ఏవీ రామ్ బాబు అనే గుత్తేదారుతో 2006 ఫిబ్రవరి 11న ఒప్పందం కుదిరింది. 2007 ఏప్రిల్ - 2008 ఫిబ్రవరి మధ్య సరుకును సరఫరా చేయడమైంది. (₹83 లక్షలు); చుండిచెర్లోపాలెం, మరో 25 ఆవాసాలకు సమగ్ర రక్షిత నీటి సరఫరా పథకం: ఏవీ రామ్ బాబు అనే గుత్తేదారుతో 2007 జూన్ 7వ తేదీన ఒప్పందం కుదిరింది. 2008 జనవరిలో సరుకును సరఫరా చేయడం జరిగింది (₹3 లక్షలు)

ప్రభుత్వం ఎప్పటికప్పుడు జారీ చేసిన ఆదేశాలను గ్రామీణ నీటి సరఫరా శాఖ ఖచ్చితంగా అమలు చేస్తోందని ప్రభుత్వం తెలిపింది (2012 అక్టోబరు). 2010 జూన్‌లో జారీ చేసిన ఉత్తర్వు 2008 లో ఇచ్చిన ఆదేశాలకు సవరణగా ఇచ్చింది మాత్రమే. ఉత్తర్వు జారీ చేసిన తేదీ తర్వాత సరఫరా చేసిన సరకునకు మాత్రమే ధరల వ్యత్యాసపు సర్దుబాటును వర్తింప జేయాలని ఆ ఉత్తర్వులో నిర్దేశించడం జరిగింది కాబట్టి, 2008 నవంబరు కన్నా ముందు సరఫరా చేసిన సరుకునకు ధరల వ్యత్యాసపు సర్దుబాటును వర్తింప చేయకూడదు. కనుక, ఈ సమాధానం అంగీకారయోగ్యం కాదు.

- ధరల వ్యత్యాసపు సర్దుబాటు నిబంధన - స్టీలు, సిమెంట్, బిటుమెన్, పెట్రోల్, ఆయిల్, లూబ్రికేంట్ల అంచనా రేట్లకు, చీఫ్ ఇంజినీర్ల బోర్డు ఆమోదించిన రేట్లకు మధ్య వ్యత్యాసం (5 శాతానికి మించి పెరుగుదల లేదా తగ్గుదల)ను సర్దుబాటు చేయడానికి సంబంధించింది. తర్వాత, ఇన్వాయిస్‌లోని రేటు లేదా ధరల వ్యత్యాసపు సర్దుబాటు నిబంధన ప్రకారం నిర్ణయించిన రేటు - రెండింటిలో ఏది తక్కువైతే అది వర్తించేటట్లుగా ఈ నిబంధనను 2008 సెప్టెంబరులో సవరించారు.

  ఐతే, భారతీయ బిల్డర్ల సంఘం అభ్యర్థన, చీఫ్ ఇంజినీర్ల బోర్డు సిఫార్సుల ఆధారంగా 2009 ఫిబ్రవరిలో జారీ చేసిన తదుపరి ఉత్తర్వులో ఈ నిబంధనను తొలగించారు. పైన పేర్కొన్న నిబంధనను తొలగించిన కారణంగా, గుత్తేదారు పైపులను తక్కువ రేటుకే కొన్నప్పటికీ డిపార్టుమెంటు గుత్తేదార్లకు చేసే చెల్లింపుల్లో పైపులకు తగ్గింపు రేట్లను వర్తింపచేయలేదు. ఫలితంగా, డిపార్టుమెంటు ఎస్ఎస్ఆర్ రేట్లనే తప్పనిసరిగా చెల్లించాల్సి వస్తోంది. ***"జేసీ నాగిరెడ్డి సమగ్ర రక్షిత నీటి సరఫరా పథకం", "నీలకంఠాపురం శ్రీరామ రెడ్డి సమగ్ర రక్షిత నీటి సరఫరా పథకం",*** పనుల్లో పైపులకు చేసిన చెల్లింపుల రికార్డులను తనిఖీ చేసినపుడు ఈ విషయం రుజువయ్యింది. ఈ పథకాల్లో, ఇన్వాయిస్ రేట్ల కన్నా ₹58.67 కోట్లను[16] గుత్తేదార్లకు అధికంగా చెల్లించారు.

  ఎప్పటికప్పుడు జారీ అయిన ప్రభుత్వ ఆదేశాలను గ్రామీణ నీటి సరఫరా శాఖ పాటిస్తోందని ప్రభుత్వం సమాధానమిచ్చింది (2012 అక్టోబరు). ఐతే, ఇన్వాయిస్‌లోని రేటు లేదా ఎస్ఎస్ఆర్ రేటు - రెండింటిలో ఏది తక్కువైతే దాన్ని చెల్లించే నిబంధనను తొలగించడం ఏవిధంగా సమర్థనీయమనే సంగతిని ఈ సమాధానంలో ప్రస్తావించలేదు.

  ఐతే, తొలగించిన ఈ నిబంధనను ప్రభుత్వం 2012 ఫిబ్రవరిలో మళ్ళీ ప్రవేశపెట్టింది.

- పైపుల తయారీకి సంబంధించి, ధరల వ్యత్యాసపు సర్దుబాటు నిబంధనను స్టీలు, సిమెంట్, బిటుమెన్, రెజిన్, పిగ్ ఐరన్‌లకు వర్తింపజేసారు. కానీ, హూప్ గ్లాస్, చాప్ గ్లాస్‌లకు వర్తింపజేయలేదు. ఐతే, ***"నీలకంఠాపురం శ్రీరామ రెడ్డి సమగ్ర రక్షిత నీటి సరఫరా పథకం", "మెదక్ జిల్లా గజ్వేల్, నర్సాపూర్, రామాయంపేట్, దొమ్మాట నియోజకవర్గాల్లో సమగ్ర రక్షిత నీటి సరఫరా పథకం - మొదటి, రెండవ దశ "*** పనుల్లో హూప్ గ్లాస్, చాప్ గ్లాస్, రెజిన్‌లతో తయారైన జీ ఆర్‌పీ పైపుల (2007 జూన్-2009 జూన్ మధ్యకాలంలో వినియోగించినవి) ముడి సరుకుల ధరలో పెరుగుదలకు సంబంధించి 2009 జనవరి-2012 డిసెంబరు మధ్యకాలంలో గుత్తేదారుకు ₹32.94 కోట్లు చెల్లించినట్లు ఆడిట్‌లో గమనించడమైంది.

  సంబంధిత ఎస్ఎస్ఆర్‌లలో ఇచ్చిన లెక్కింపు సూత్రంను అనుసరించి, ఒప్పందం మేరకు, జీఆర్‌పీ పైపుల తయారీదార్లు ఇచ్చిన ముడిసరుకుల ధరల ఆధారంగా ధరల్లో వ్యత్యాసాన్ని చెల్లించామని గ్రామీణ నీటి సరఫరా, పారిశుధ్య శాఖ సమాధానమిచ్చింది.

---

[16] జేసీ నాగిరెడ్డి సమగ్ర రక్షిత నీటి సరఫరా పథకం: ₹6.64 కోట్లు, నీలకంఠాపురం శ్రీరామరెడ్డి సమగ్ర రక్షికత నీటి సరఫరా పథకం: ₹52.03 కోట్లు

ధరల వ్యత్యాసపు చెల్లింపునకు సంబంధించిన ప్రభుత్వ ఉత్తర్వులు చాలామటుకు ప్రభుత్వం ప్రకటించిన ముడిసరుకుల ధరల్లోని పెరుగుదల లేదా తగ్గుదలపై ఆధారపడి జారీ చేసినవే. అంటే, స్టీలు విషయంలో స్టీల్ అథారిటీ ఆఫ్ ఇండియా, సిమెంటుకు సంబంధించి ప్రభుత్వం ప్రకటించిన ధరల ఆధారంగా జారీ చేసినవి. కానీ, జీఆర్‌పీ పైపుల విషయంలో ఇలాంటి నియంత్రణా సంస్థ ఏదీ లేదు. కనుక, మార్కెట్ ధరలను నిర్ధారించుకోకుండా తయారుదారు నుండి మాత్రమే పొందిన ధరలను పరిగణనలోకి తీసుకోకూడదు. కాబట్టి ఈ సమాధానం అంగీకారయోగ్యం కాదు.

అంతేకాక, పన్నుల రీఇంబర్స్‌మెంటు కోసం గుత్తేదారు సమర్పించిన (2008 ఆగస్టు నుండి 2008 సెప్టెంబరు వరకు) ఇన్వాయిస్‌లను పరిశీలిస్తే, చీఫ్ ఇంజినీర్ల బోర్డు నిర్ణయించిన ఎస్ఎస్ఆర్ రేట్ల కంటే తక్కువ రేట్లకే ఉత్పత్తిదార్లు పైపులను అమ్ముతున్నట్లు తెలుస్తోంది. ముడిసరుకుల ధరలు పెరిగాయని గ్రామీణ నీటి సరఫరా, పారిశుధ్య శాఖ చెబుతున్న వాదనకు ఇది విరుద్ధంగా ఉంది. ఈ వాస్తవాల దృష్ట్యా, ధరల వ్యత్యాసపు సర్దుబాటు కింద అధికంగా చెల్లించిన మొత్తాన్ని గుత్తేదారు నుంచి రికవరీ చేయాలి. ఇలాంటి అధిక చెల్లింపులకు సంబంధించి మిగిలిన కేసులను కూడా సమీక్షించాలి.

ఈ అంశాన్ని సమీక్షించి, తగిన చర్యలు చేపడతామని ప్రభుత్వం తెలిపింది (2012 అక్టోబరు).

- పనుల్లోని అంశాలను పార్ట్ 'ఏ' (పైపు పనులు), పార్ట్ 'బి' (సివిల్ పనులు) గా విడదీసి, టెండరు ప్రీమియంకు పరిమితిని పార్ట్ 'ఏ' పై 5 శాతం వరకు, పార్ట్ 'బి' పై 20 శాతం వరకు అనుమతించవచ్చని 2008 ఫిబ్రవరిలో ప్రభుత్వం ఉత్తర్వులిచ్చింది.

  ఎనిమిది పనులకు సంబంధించిన రికార్డులను పరిశీలించగా సంబంధిత సర్కిళ్ల అధికారులు పైన పేర్కొన్న నిబంధనను చేర్చకుండానే టెండర్లను పిలిచారని (2008 జూన్-2009 ఫిబ్రవరి) వెల్లడైంది. పార్ట్ 'ఏ' కు 5 శాతం, పార్ట్'బి' కు 20 శాతం చొప్పున పరిమితి విధించకుండా 20 శాతం ప్రీమియంకు మించి (పార్ట్ 'ఏ' మరియు పార్ట్ 'బి' లకు) కోట్‌చేసిన టెండర్లు తిరస్కరిస్తామని టెండరు నిబంధనలో పేర్కొన్నారు. టెండరు ప్రీమియంను మొత్తంగా కోట్ చేయడానికి ఉంచిన బాక్సులో 20 శాతం అని రాసారు. పార్ట్ 'ఏ', పార్ట్ 'బి' లకు కలిపి గుత్తేదార్లు తమ టెండరు ప్రీమియంను కోట్ చేసారు. టెండర్లను మూల్యాంకనం చేసే కమిటీ/సీఈ టెండరు శాతాన్ని పార్ట్ 'ఏ' కు 5 శాతానికన్నా తక్కువగా పార్ట్ 'బి' కి 20 శాతం కన్నా ఎక్కువగా ఉండేలా విడగొట్టారు. ఈ విధంగా, అసంబద్ధమైన టెండరు నిబంధన వల్ల ప్రభుత్వ ఖజానాపై ఆర్థిక భారం అధికంగా పడటమేకాక కాంట్రాక్టు సంస్థలు/గుత్తేదార్లకు ₹15.43 కోట్ల మేర అనుచిత లబ్ధి చేకూరింది. ఈ వివరాలను *అనుబంధం 5.2 లో తెలపడమైంది.*

  గ్రామీణ నీటి సరఫరా శాఖ పార్ట్ 'ఏ', పార్ట్ 'బి' రెండింటికీ కలిపి టెండరు ప్రీమియంను 20 శాతానికి పరిమితం చేసిందనీ, గుత్తేదార్లకు అసాధారణ పరిమాణంలో టెండరు ప్రీమియం ఇవ్వకూడదనే ఉద్దేశంతో విస్తృత చర్చల తర్వాతనే టెండరు కమిటీ టెండర్లను ఆమోదించిందనీ ప్రభుత్వం తెలిపింది (2012 అక్టోబరు). పార్ట్ 'ఏ', పార్ట్ 'బి' లకు రెండింటికీ కలిపి 20 శాతం టెండరు ప్రీమియంను అనుమతించకుండా, 2008 ఫిబ్రవరిలో జారీ చేసిన ప్రభుత్వ ఉత్తర్వుల ప్రకారం పార్ట్ 'ఏ' పై 5 శాతానికి, పార్ట్ 'బి' పై 20 శాతానికి పరిమితి విధించాలి కాబట్టి, ఈ సమాధానం అంగీకారయోగ్యం కాదు.

- *"నీలకంఠాపురం శ్రీరామ రెడ్డి సమగ్ర రక్షిత నీటి సరఫరా పథకం"* పనుల ఒప్పందంలోని నిబంధన 8.1 ప్రకారం, గుత్తేదార్లు వాస్తవంగా చెల్లించిన పన్నులను మాత్రమే రీయింబర్స్ చేయాలి. ఆడిట్‌కు సమర్పించిన ఇన్వాయిస్‌లు, కొలతల పుస్తకాలు (మెజర్‌మెంట్ బుక్స్) పరిశీలించగా, ఇన్వాయిస్ ప్రకారం, గుత్తేదారు 3 శాతం చొప్పున కేంద్ర అమ్మకపు పన్ను చెల్లించినట్లు, మెజర్‌మెంట్ బుక్ ప్రకారం కాంట్రాక్టరుకు 4 శాతం చొప్పున రీఇంబర్స్ చేసినట్లు (2008 జూలై/2008 సెప్టెంబరు) గమనించడమైంది. దీనివల్ల గుత్తేదారుకు ₹46.32 లక్షలు (మొదటి దశ : ₹25.66 లక్షలు; రెండో దశ : ₹20.65 లక్షలు) అధికంగా రీయింబర్స్ చేసారు.

ఆడిట్ అభ్యంతరం తెలిపిన అధిక చెల్లింపును రికవరీ చేయడమైందని ప్రభుత్వం తెలిపింది (2012 అక్టోబరు). కానీ, రికవరీ వివరాలను సమర్పించలేదు.

- *"నీలకంఠాపురం శ్రీరామ రెడ్డి సమగ్ర రక్షిత నీటి సరఫరా పథకం"* పనుల రికార్డులను పరిశీలించగా, ఒప్పందపు నిబంధనలకు విరుద్ధంగా, సాంకేతిక సిబ్బంది నియామకం, బీమా, బ్యాంకరు చార్జీలు, ధరల వ్యత్యాసపు సర్దుబాటు మొత్తం, ఓ&ఎమ్ వంటి గంపగుత్త కేటాయింపులపై కూడా టెండరు శాతాన్ని వర్తింపజేయటం ద్వారా గుత్తేదారుకు ₹45.67 లక్షలు అధికంగా చెల్లించినట్లు (2011 మార్చి) వెల్లడైంది.

  ఆడిట్‌లో లేవనెత్తిన అధిక చెల్లింపును రికవరీ చేయడం జరిగిందని ప్రభుత్వం తెలిపింది (2012 అక్టోబరు). కానీ, రికవరీ వివరాలను సమర్పించలేదు.

5.8 నీటి సరఫరా నిరంతరాయంగా కొనసాగటం

తాగునీటి వనరులను మెరుగుపర్చడం, భూగర్భజలాలు, ఉపరితల జలాలను సంయుక్తంగా వినియోగించటం, వాననీటిని సంరక్షించటం ద్వారా తాగునీరు నిరంతరాయంగా లభ్యమయ్యేలా చూడటానికి జాతీయ గ్రామీణ తాగునీటి పథకం/సత్వర గ్రామీణ నీటి సరఫరా పథకాల కింద 'నిలకడగా నీటిసరఫరా' (సస్టైయినబిలిటీ) అనే ప్రత్యేక అంశానికి 20 శాతం నిధులను కేటాయించడం జరుగుతుంది (ఈ నిధులను 100 శాతం కేంద్ర ప్రభుత్వమే సమకూరుస్తుంది). చెరువులు, పాత బావులలో పూడికతీయటం, వాననీటి సంరక్షణకు నిర్మాణాలు, సబ్ సర్ఫేస్ డైక్‌లు, వాటర్‌షెడ్లు, చెక్‌డ్యామ్‌లు, సంప్రదాయక తాగునీటి ఊట చెరువులు, రివర్స్ ఆక్వా ఆక్విడేషన్, భూగర్భ జలాలను మితిమీరి వినియోగిస్తున్న ప్రాంతాల్లో బోరుబావుల తవ్వకాల క్రమబద్ధీకరణ మొదలైన పనులు ఈ అంశం కిందికి వస్తాయి.

సత్వర గ్రామీణ నీటి సరఫరా పథకం కింద 2008 ఏప్రిల్ 1వ తేదీ నాటి కేంద్ర ప్రభుత్వ ఉత్తర్వుల ద్వారా విడుదల చేసిన ₹46.96 కోట్లకుగానూ ₹2.34 కోట్లను సస్టైయినబిలిటీ అంశాలకు కేటాయించారు. ఐతే, 2008-09 లో ఈ అంశాలపై ₹0.95 కోట్లను మాత్రమే ఖర్చు పెట్టారు. ఆ తర్వాత, నిధుల విడుదలకు జారీ చేసిన ఉత్తర్వుల్లో సస్టైయినబిలిటీకి నిర్దిష్ట కేటాయింపులను చేయలేదు. సస్టైయినబిలిటీపై తగిన శ్రద్ధ చూపకపోవడాన్ని ఇది సూచిస్తుంది. 2008-12 మధ్య కాలంలో ఖర్చుకు ఆమోదించిన విలువ ₹228.32 కోట్లు కాగా, సస్టైయినబిలిటీ అంశానికి సంబంధించిన 4263 పనులపై ₹6.87 కోట్లు ఖర్చయ్యిందని ఈఎన్‌సీ తెలిపారు. ఈ అదనపు నిధులను ఎక్కడినుండి పొందారో తెలిపే వివరాలు రికార్డుల్లోలేవు. పైగా, ఈ అంశానికి సంబంధించి రాష్ట్ర ప్రభుత్వం తన వంతు వాటాగా నిధులు సమకూర్చాలనే నిర్దేశమేదీలేదు.

సస్టైయినబిలిటీ సంబంధిత పనులకు సంబంధించి 16 జిల్లాల సమాచారాన్ని ఈఎన్‌సీ సమర్పించారు (మిగిలిన 5 జిల్లాల[17] సమాచారం 2013 జనవరి నాటికి సమర్పించలేదు). ఈ సమాచారం ప్రకారం, 2011 ముగిసే నాటికి ₹162.56 కోట్ల అంచనా విలువగల 2975 పనులకు ఈ అంశం కింద ప్రభుత్వం మంజూరీనివ్వగా, ₹2.62 కోట్ల (2 శాతం) విలువగల 734 పనులు మాత్రమే చేపట్టారు.

మచ్చుకు తనిఖీ చేసిన డివిజన్లలో, ఈ అంశం కింద 2007-10 మధ్యకాలంలో చాలా తక్కువ పనులను మంజూరు చేసారు. చాలామటుకు పనులను 2010 తర్వాత మాత్రమే మంజూరు చేసారు. 2010 తర్వాత మంజూరు చేసిన పనులు కూడా పూర్తిగా మొదలు కాలేదు. ఈ దిగువ పట్టికలో ఇచ్చిన వివరాలను చూస్తే ఈ విషయం అవగతం అవుతుంది. మంజూరైన 1983 పనుల్లో, 2012 నవంబరు నాటికి 1422 (72 శాతం) పనులు మొదలు కాలేదు.

---

[17] ఆదిలాబాద్, కరీంనగర్, నిజామాబాద్, శ్రీకాకుళం, వరంగల్

పట్టిక **5.5**

జిల్లా	డివిజను పేరు	మంజూరైన సంవత్సరం	మంజూరైన పనులు	అంచనా విలువ (₹కోట్లలో)	ప్రారంభమైన పనులు	ఖర్చు (₹కోట్లలో)	ఇంకా మొదలుకాని పనులు
అనంతపురం	పెనుకొండ	2009-10 & 2010-11	310	5.74	16	0.06	294
	కళ్యాణదుర్గం	2010-11	51	6.47	0	0.00	51
	అనంతపురం	2009-10 & 2010-11	164	8.22	3	0.01	161
శ్రీపొట్టి శ్రీరాములు నెల్లూరు	గూడూరు	2010-11	37	2.09	0	0.00	37
	నెల్లూరు	2007-08 నుండి 2011-12	706	67.04	266	23.01	375
కర్నూలు	నంద్యాల	2010-11	18	0.72	0	0.00	18
	కర్నూలు	2008-09 & 2010-11	23	6.83	15	0.05	8
	ఆదోని	2008-09 & 2010-11	26	1.90	10	0.04	16
ప్రకాశం	ఒంగోలు	2010-11	4	3.30	0	0.00	4
	పొదిలి	2010-11	120	15.99	0	0.00	120
నిజామాబాద్	బాన్సువాడ	2009-10	4	1.32	0	0.00	4
	నిజామాబాద్	2010-11	87	5.32	4	0.02	83
మెదక్	మెదక్	2008-09 & 2010-11	103	1.79	62	0.24	41
	సిద్దిపేట	2008-09 & 2010-11	184	10.16	89	0.35	95
కరీంనగర్	కరీంనగర్	2007-08	23	0.09	23	0.08	0
వరంగల్	వరంగల్	2008-09 తప్ప, 2006-07 నుండి 2011-12 వరకు	9	174.49	8	122.36	1
రంగారెడ్డి	హైదరాబాద్	2010-11	94	3.76	0	0.00	94
ఖమ్మం	ఖమ్మం	2008-09 & 2010-11	20	394.59	0	0.00	20
మొత్తం			**1983**	**709.82**	**496**	**146.22**	**1422**

మూలం : మచ్చుకు తనిఖీ చేసిన డివిజన్ల రికార్డులు

మచ్చుకు తనిఖీ చేసిన డివిజన్లలో చాలామంది ఎగ్జిక్యూటివ్ ఇంజినీర్లు మంజూరైన పనులను చేపట్టకపోవడానికి నిర్దిష్ట కారణాలను తెలపలేదు. ఆరు డివిజన్ల ఈఈలు[18] నిధులు విడుదల కాకపోవడం; మహాత్మాగాంధీ జాతీయ గ్రామీణ ఉపాధి హామీ పథకం (లేబర్ అంశం) తో సరిగా అనుసంధానం లేకపోవడం, భౌగోళిక నివేదికల ప్రకారం పనులు చేపట్టే అవకాశం లేకపోవడంలను ఇందుకు ప్రధాన కారణాలుగా పేర్కొన్నారు. ఈ ఆవాసాలలో తాగునీటి సమస్య లేకపోవడం, నిర్మించ తలపెట్టిన ఊట చెరువుల చుట్టూ వరిపొలాలు ఉండటంవల్ల అవి ఎరువులు, పురుగుమందులతో కలుషితం కావడంతో నిర్మాణం చేపట్టడం సాధ్యం కాలేదని కూడా వారు పేర్కొన్నారు. సాధ్యాసాధ్యాలను ముందుగా అంచనా వేయకుండానే పనులను మంజూరు చేయడంవల్ల కేంద్ర ప్రభుత్వ నిధులను వినియోగించుకోలేకపోవటం జరిగింది. అంశాలవారీగా వివరాలు లేని కారణంగా, నిధులు విడుదల కాలేదని గ్రామీణ నీటి సరఫరా శాఖ పేర్కొన్న కారణాన్ని ఆడిట్‌లో నిర్ధారించుకోలేకపోవటమైంది.

ఆడిట్ సమీక్షా కాలానికి సంబంధించి, సస్టైయినబిలిటీ అంశాలు పరిష్కారం కాలేదని సమీక్షానంతర సమావేశం (2013 జనవరి)లో ప్రభుత్వం అంగీకరించింది. మొదట్లో ఈ అంశాలను జాతీయ గ్రామీణ ఆరోగ్య పథకం, మహాత్మాగాంధీ జాతీయ గ్రామీణ ఉపాధి హామీ పథకాలతో అనుసంధానం చేద్దామని తలచినప్పటికీ, ఆవిధంగా అనుసంధానం చేయలేకపోవడమే ఇందుకు కారణంగా పేర్కొన్నారు.

[18] అనంతపురం, నిజామాబాద్, జిల్లాల్లోని ఆర్‌డబ్ల్యూఎస్ డివిజన్ల ఈఈలు, నెల్లూరు జిల్లా గూడూరు డివిజన్ ఈఈ

5.9 నీటి నాణ్యతపై పర్యవేక్షణ, నిఘా

5.9.1 భూగర్భ జలాల మెరుగుదల స్థితి

దేశంలోని గ్రామీణ ప్రాంతాల్లో భూగర్భ జలాలే ప్రధాన నీటి వనరు. గ్రామీణ నీటి సరఫరాలో దాదాపు 85 శాతం భూగర్భ జలాలపైనే ఆధారపడి ఉంది. ఆంధ్రప్రదేశ్ భూగర్భ జల వనరుల నివేదిక ప్రకారం, రాష్ట్రంలోని 1108 మండలాలను ఈ కింది విధంగా వర్గీకరించారు :

- 111 (10 శాతం) మండలాలలో భూగర్భ జలాలను పరిమితికి మించి విపరీతంగా వినియోగిస్తున్నారు. ఇవి 'ఓవర్ ఎక్స్‌ప్లాయిటెడ్' వర్గంలోకి వస్తాయి (అంటే భూగర్భ జలాలను 100 శాతం లేదా అంతకు మించి మెరుగుపర్చాలి);
- 60 (6 శాతం) మండలాలలో పరిస్థితి తీవ్రంగా ఉంది. ఇవి 'క్రిటికల్' వర్గంలోకి వస్తాయి (భూగర్భ జలాలను 90 నుండి 100 శాతం వృద్ధి చేయాలి);
- 160 (14 శాతం) మండలాలు 'సెమీ-క్రిటికల్' వర్గంలో ఉన్నాయి (భూగర్భ జలాలవృద్ధి 70 నుండి 90 శాతం అవసరమవుతుంది);
- 777 (70 శాతం) మండలాల్లో పరిస్థితి పరవాలేదు. ఇవి 'సేఫ్' వర్గంలో ఉన్నాయి (భూగర్భ జలాలవృద్ధి 70 శాతంకంటే తక్కువ అవసరమవుతుంది).

ఆతర్వాత వెలువరించిన భూగర్భ జల వనరుల అంచనా సంఘం నివేదిక 2009 లో ఈ వర్గీకరణను మార్చారు. దీని ప్రకారం రాష్ట్రంలోని 6 మండలాలను 'ఓవర్ ఎక్స్‌ప్లాయిటెడ్' వర్గంకింద చూపారు. వీటిలో భూగర్భ జలాల వినియోగం ఏడాదిలోపు తిరిగి భర్తీ చేయగల పరిమితి మించిపోయింది. 24 మండలాలను 'చీకటి' వర్గంకింద చూపారు. వీటిలో భూగర్భ జలాల వృద్ధి 85 శాతానికి మించి చేయాలి.

5.9.2 నీటి నాణ్యత నిర్వహణావసరాలు

జాతీయ గ్రామీణ తాగునీటి పథకంలో 'నీటి నాణ్యత' కీలకమైన అంశం. దీనికి 20 శాతం నిధులను కేటాయించారు. ఈ అంశం కింద

- నీటి నాణ్యత పరిశోధన శాలలను ముడు స్థాయిల్లో ఏర్పాటు చేయాలి. పై స్థాయిలో ఒక నోడల్ యూనిట్‌ను, జిల్లా స్థాయి పరిశోధన శాలలు మధ్యస్థాయిలోనూ, కిందిస్థాయి యూనిట్లను నెలకొల్పాలి.
- తాగునీటిని అందించే ప్రతి వనరునూ రెండేళ్ళకొకసారి బాక్టీరియా సంబంధిత కలుషితాల గురించి పరీక్షించాలి. రసాయనిక కలుషితాల గురించి ఏడాదికి ఒకసారి పరీక్షించాలి. గ్రామస్థాయిలో పరీక్షించిన నీటి నమూనాలలో కనీసం 30 శాతాన్ని జిల్లాస్థాయి ల్యాబరేటరీలు పరీక్షించాలి. కలుషితమయ్యే అవకాశం ఉందని ప్రజలు ఫిర్యాదు చేసిన కేసులన్నింటినీ జిల్లా స్థాయి ల్యాబరేటరీలు పరీక్షించాలి. జిల్లాస్థాయి నీటి నాణ్యత ల్యాబరేటరీలు పరీక్షించిన అన్ని నమూనాలనుండి (పాజిటివ్ వచ్చిన నమూనాలతో సహా) 10 శాతం నమూనాలను రాష్ట్ర స్థాయిలో పరీక్షించాలి;
- గ్రామ పంచాయతీలు సొంతంగా క్షేత్రస్థాయిలో పరీక్షలు జరిపే పరికరాలు (ఎఫ్‌టీకేస్) కలిగి ఉండేలా, వాటి పరిధిలోని తాగునీటి వనరుల ద్వారా సరఫరా చేస్తున్న నీటి నాణ్యతకు పూర్తిస్థాయిలో నిర్వహణ బాధ్యతలు నిర్వర్తించేలా పంచాయతీలకు సామర్థ్యాన్ని కల్పించాలి.

ఈ అంశాలపై ఆడిట్‌లో గమనించిన విషయాలు ఈ కింది విధంగా ఉన్నాయి.

5.9.2.1 నీటి నాణ్యత పరిశోధనశాలలు

కేంద్ర ప్రభుత్వ గ్రామీణాభివృద్ధి మంత్రిత్వ శాఖ సమాచార నిర్వహణ వ్యవస్థ (ఎమ్ఐఎస్) ప్రకారం, 2012 జూన్ నాటికి రాష్ట్రంలో 51 ల్యాబరేటరీలను జిల్లా స్థాయిలోనూ, 119 ల్యాబరేటరీలను సబ్ డివిజను స్థాయిలోనూ నెలకొల్పారు. ఐతే, నిర్ణయించిన లక్ష్యాలు, నీటి నాణ్యతా పరీక్షల నిర్వహణ కోసం గుర్తించిన నీటి వనరులు, సేకరించిన నమూనాల వివరాలు ఆడిట్‌కు సమర్పించిన రికార్డుల్లో లేవు. కేంద్ర గ్రామీణాభివృద్ధి మంత్రిత్వ శాఖ ఎమ్ఐఎస్ డేటాబేస్ ప్రకారం 2007-12 మధ్య కాలంలో పరీక్షించిన నమూనాల వివరాలు కింది చార్టులో చూపడమైంది.

చార్టు 5.3

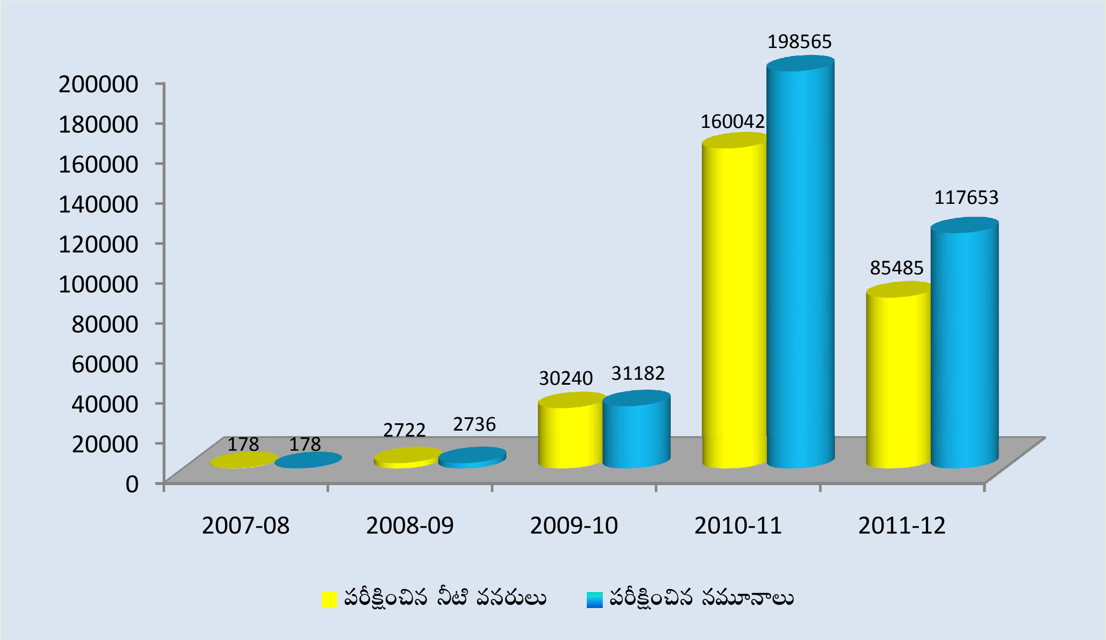

సబ్ డివిజను స్థాయిలోని 119 ల్యాబరేటరీల్లో 92 ల్యాబరేటరీలను 2011-12 సంవత్సరపు ఆఖరి త్రైమాసికంలో స్థాపించడమైందనీ, ఇవి 2012 ఆగస్టు నుండి పని చేస్తున్నాయనీ ప్రభుత్వం సమాధానమిచ్చింది (2012 అక్టోబరు). ప్రతి ల్యాబరేటరీ ఏడాదికి 3000 చొప్పున రసాయనిక, బాక్టీరియా సంబంధిత పరీక్షలు జరపాలని ఒకేవిధమైన లక్ష్యాన్ని నిర్ణయించామని, ఈ లక్ష్యాన్ని నెరవేరిస్తే కొంత కాలానికి నీటి వనరులన్నింటికీ పరీక్షలు పూర్తవుతాయని కూడా తెలిపారు. నీటి వనరులన్నింటినీ ఏడాదికి కనీసం ఒకసారైనా పరీక్షించాలన్న జాతీయ గ్రామీణ తాగునీటి పథకం నిర్దేశాల దృష్ట్యా ఈ సమాధానం అంగీకారయోగ్యం కాదు.

5.9.2.2 నీటి నాణ్యత పరీక్షలు

మచ్చుకు తనిఖీ చేసిన 20 డివిజన్ల రికార్డుల పరిశీలనలో నెలకు 100 రసాయనిక పరీక్షలు, 200 బాక్టీరియా సంబంధిత పరీక్షలు జరపాలని లక్ష్యంగా నిర్ణయించారని, పరీక్షించాల్సిన నీటి వనరుల సంఖ్యకు లక్ష్యాన్ని నిర్ణయించలేదని వెల్లడైంది. మచ్చుకు తనిఖీ చేసిన డివిజన్లలో 2007-12 మధ్య కాలంలో అనుచితంగా నిర్ణయించిన లక్ష్యాలను కూడా వాస్తవంగా నెరవేర్చలేదు (ముఖ్యంగా, బాక్టీరియా సంబంధిత పరీక్షలకు సంబంధించి). ఆ వివరాలను సంక్షిప్తంగా ఈ కింద తెలపడమైంది.

పట్టిక 5.6

జిల్లా	డివిజను పేరు	బాక్టీరియా సంబంధిత పరీక్షలు			రసాయనిక పరీక్షలు		
		లక్ష్యం	చేసినవి	తక్కువ (-)/ ఎక్కువ (+)	లక్ష్యం	చేసినవి	తక్కువ (-)/ ఎక్కువ (+)
అనంతపురం	పెనుకొండ	7200	5486	1714	22800	33095	(+)10295
	కళ్యాణదుర్గం	4500	2800	1700	11400	7036	4634
	అనంతపురం	100[19]	52	48	18000	19487	(+)1487
శ్రీపొట్టి శ్రీరాములు నెల్లూరు	గూడూరు[20]	960	3820	(+)2860	6240	36718	(+)30478
	నెల్లూరు	6400	6400	—	20800	20800	—
కర్నూలు	నంద్యాల	వివరాలు ఇవ్వలేదు					
	కర్నూలు	1300	581	719	5700	6355	(+)655
	ఆదోని	వివరాలు ఇవ్వలేదు					
ప్రకాశం	ఒంగోలు	7200	3529	3671	14400	14031	369
	కనిగిరి[21]	1200	75	1125	2400	767	(-)1633
	దర్శి	7200	6464	736	14400	17550	(+)3150
నిజామాబాద్	బాన్సువాడ	2160	4031	(+)1871	21600	21137	(-)463
	నిజామాబాద్[22]	21600	26873	(+)5273	—	—	—
మెదక్	మెదక్	4800	3308	1492	19200	18667	(-)533
	సిద్దిపేట	14100	14100	—	4250	2550	(-)1700
కరీంనగర్	కరీంనగర్	7200	6740	460	14400	13957	(-)443
	మంథని	7200	6666	534	14400	13318	(-)1082
వరంగల్	వరంగల్	6000	2379	3621	18000	10018	(-)7982
ఖమ్మం	ఖమ్మం	6000	4591	1409	24000	25669	(+)1669
రంగారెడ్డి	హైదరాబాద్	6000	3357	2643	12000	13308	(+)1308

మూలం : మచ్చుకు తనిఖీ చేసిన డివిజన్ల రికార్డులు

ముడి సరుకుల (రసాయనాల) కొనుగోలుకు, రవాణా ఛార్జీలకు ప్రభుత్వం నిధులు విడుదల చేయకపోవడం వల్ల లక్ష్యాలకంటే తక్కువ పరీక్షలు నిర్వహించడం జరిగిందని ఖమ్మం, హైదరాబాద్ డివిజన్ల ఈఈలు తెలిపారు. మిగిలిన డివిజన్ల ఈఈల నుండి దీనికి సమాధానం రాలేదు. రాష్ట్రస్థాయిలో, అంశాలవారీగా కేటాయించిన నిధుల వివరాలు లేనందువల్ల నిధుల అందుబాటును నిర్ధారించలేకపోవడమైంది.

5.9.2.3 క్షేత్రస్థాయిలో నాణ్యతా పరీక్షకు పరికరాలు (కిట్లు)

రసాయనిక, బాక్టీరియా సంబంధిత కలుషితాల విషయంలో కనీస ప్రమాణాల ప్రకారం నీటి నాణ్యతపై ప్రాథమిక నివేదికను పొందడమే క్షేత్రస్థాయి నాణ్యత పరీక్ష పరికరాల (కిట్ల) అందజేత ప్రధాన ఉద్దేశం. ఆతర్వాత ఈ నివేదికలోని అంశాలను పూర్తిస్థాయిలో నెలకొల్పిన ల్యాబరేటరీల్లో పరీక్షించి నిర్ధారించుకోవాలి. సంబంధిత సూచనలను అనుసరించి లేదా స్వల్ప శిక్షణతో ఎవరైనా, ఎక్కడైనా వీటిని ఉపయోగించవచ్చు. ఈ కిట్ల నిర్వహణ, వాటిలో తిరిగి భర్తీ చేయాల్సిన సరుకుల ఖర్చు, క్రిమిరహితంగా చేయడానికయ్యే ఖర్చు, చిన్న-చిన్న నివారణా

19 2011-12 వివరాలను మాత్రమే ఇచ్చారు

20 బాక్టీరియా సంబంధిత పరీక్షలకు లక్ష్యాలను రెండు సంవత్సరాలకు (2010-11, 2011-12) మాత్రమే ఇచ్చారు

21 ల్యాబరేటరీ 2011 జూన్ నుండి పని చేస్తోంది

22 రసాయనిక, బాక్టీరియా సంబంధిత పరీక్షల వివరాలను విడివిడిగా ఇవ్వలేదు

ఖర్చులు, గ్రామ పంచాయతీ స్థాయి సమన్వయ కర్తల గౌరవవేతన ఖర్చులను ప్రతి కుటుంబం నెలకు ఒక రూపాయి చొప్పున ఇచ్చే ఏర్పాటుతో పౌర సమాజ భాగస్వామ్యం ద్వారా వచ్చే నిధుల నుండి భరించాలి. ఇలా సేకరించిన మొత్తాన్ని గ్రామస్థాయి నీటి, పారిశుధ్య సంఘం నిర్వహించే ప్రత్యేక అకౌంటుకు జమచేసి సంబంధిత లెక్కలను ఒక ప్రత్యేక లెడ్జరులో రాయాలి.

జాతీయ గ్రామీణ తాగునీటి నాణ్యత పర్యవేక్షణ, నిఘా పథకం[23] కింద 2005-08 మధ్య కాలంలో భారత ప్రభుత్వం ₹17.90 కోట్లు విడుదల చేసింది. ఇందులో నుంచి రాష్ట్ర ప్రభుత్వం, క్షేత్రస్థాయి నాణ్యతా పరీక్ష పరికరాలకు సంబంధించిన 25312 కిట్ల కొనుగోలుకు ₹5.36 కోట్లు; 18,74,800 బాక్టీరియా లాజికల్ వైయల్స్ (HS2S) కొనుగోలుకు ₹2.95 కోట్లు ఖర్చు పెట్టింది. అంతేకాక, మానవవనరుల అభివృద్ధి (హెచ్ఆర్డీ) కార్యకలాపాల కింద శిక్షణ కోసం ₹7.77 కోట్లు ఖర్చు చేయడం జరిగింది. వైయల్స్ ఉన్నంతకాలం గ్రామ పంచాయతీలు ఈ కిట్లను ఉపయోగించాయి, ఆ తర్వాత వీటిని రసాయనాలతో తిరిగి భర్తీ చేయనందువల్ల అవి వృధాగా ఉన్నాయి. దీనికి సంబంధించి, ఆడిట్‌లో పరిశీలించిన అంశాన్ని ఈఎన్సీ అంగీకరించారు. మచ్చుకు తనిఖీ చేసిన డివిజన్ల పరిధిలోని ఏ ఒక్క గ్రామ పంచాయతీలోనూ నీటి, పారిశుధ్య కమిటీలు ఏర్పాటు కాలేదు. కాబట్టి, ప్రజల నుండి చందాలు వసూలు చేయడం, ఆ కమిటీ అకౌంటుకి ఆ నిధులను జమ చేయడం జరిగే అవకాశమే లేదు. ఈ కిట్ల అందజేత లక్ష్యం నెరవేరకపోవటమే కాక, వీటిపై చేసిన ఖర్చు నిష్ఫలమయ్యింది.

గ్రామీణ నీటి సరఫరాను జాతీయ గ్రామీణ ఆరోగ్య పథకంలో కలపడం వల్ల క్షేత్రస్థాయి నీటి నాణ్యత పరీక్ష కిట్ల నిర్వహణ బాధ్యతను 2011-12 నుండి అనుబంధ సామాజిక ఆరోగ్య కార్యకర్త (ఆషా)ల ద్వారా వైద్య ఆరోగ్య శాఖ నిర్వర్తిస్తోందని ప్రభుత్వం తెలిపింది (2012 అక్టోబరు). గ్రామస్థాయి నీటి, పారిశుధ్య కమిటీలు ఇంకా ఏర్పాటు కాని విషయాన్ని సమీక్షానంతర సమావేశం (2013 జనవరి)లో ప్రభుత్వం ధృవీకరించింది. వైద్య ఆరోగ్య శాఖ ద్వారా కిట్ల నిర్వహణ వల్ల ఆశించిన ఫలితాలు రానందువల్ల ఈ అంశాన్ని సమీక్షిస్తున్నామని కూడా తెలిపింది.

5.9.2.4 నాణ్యతా పరీక్షల ఫలితాలు

మచ్చుకు తనిఖీ చేసిన డివిజన్లలో, ఒక్క పొదిలి డివిజను తప్ప మిగిలిన డివిజన్లు నాణ్యతా పరీక్షల ఫలితాల వివరాలను ఆడిట్‌కు సమర్పించలేదు. అంటే, 19 డివిజన్లు అవసరమైన పరీక్షలు నిర్వహించలేదని మరియు/లేదా సంబంధిత నీటి వనరు సురక్షితం కాదని నిర్ధారించేలా రసాయనిక, బాక్టీరియా సంబంధిత కలుషితాలు నిర్దేశితప్రమాణాలకు మించి ఉన్నట్లు ఈ ఫలితాలు సూచించి ఉండవచ్చని దీన్నిబట్టి తెలుస్తోంది. ప్రమాణాల ప్రకార, ప్రతీ నీటి వనరునూ ఏడాదికి కనీసం ఒక్కసారైనా తనిఖీ చేయాల్సిఉండగా, పొదిలి డివిజనులో 2006-11 మధ్యగల ఐదేళ్ళ కాలంలో మొత్తం 13516 బోరుబావులకుగాను 9327 (69 శాతం) బోరుబావులను తనిఖీ చేసారు. ఇందులో, 5408 (58 శాతం) బోరుబావుల నీటిలో ఫ్లోరైడ్‌లు, కరిగిఉన్న మొత్తం ఘనపదార్థాలు (టీడీఎస్) అధిక పరిమాణంలో ఉన్న కారణంగా అవి సురక్షితం కాదని పరీక్షా ఫలితాలు తెలియజేసాయి. పరీక్షలను తక్కువగా చేయడానికి నిర్వహణాకార్యకలాపాలకు చాలినంత నిధులను విడుదల చేయకపోవడం కారణమని పొదిలి డివిజను ఈఈ పేర్కొన్నారు.

చాలామటుకు ఆవాసాల్లో సురక్షితమైన, సురక్షితంకాని నీటి వనరులు ఉన్నాయనీ, ఈ రెండింటిలో, రక్షిత నీటిని మనుషులు తాగేందుకూ నాణ్యతలేని నీటిని ఇతర గృహావసరాలకూ వినియోగిస్తున్నారని ప్రభుత్వం తెలిపింది (2012 అక్టోబరు). రక్షిత నీటిని సరఫరా చేస్తున్న నీటి వనరుల వివరాలు ఆడిట్ పరిశీలనకు సమర్పించక పోవడంవల్ల ఈ విషయంలో ప్రభుత్వ వాదన ఎంతవరకు సరైనదో ఆడిట్‌లో నిర్ధారించుకోడానికి వీలు కాలేదు.

[23] ఎన్ఆర్‌డీడబ్ల్యూక్యూఎమ్ & ఎస్‌పి

5.9.3 నిర్వహణ ఛార్జీలు

సత్వర గ్రామీణ నీటి సరఫరా పథకం/జాతీయ గ్రామీణ తాగునీటి పథకం కింద కేటాయించిన నిధుల్లో 10 శాతం నిధులు తాగునీటి సరఫరాపై నిర్వహణ (ఓ&ఎమ్) ఖర్చులకు సంబంధించినవి. అంతేకాక, ఆర్థిక సంఘం సిఫార్సుల ఆధారంగా పంచాయతీరాజ్ సంస్థలకు ఇచ్చిన నిధుల నుండి కూడా తాగునీటి సరఫరా పథకాల నిర్వహణకు నిధులు సమకూర్చాలి. ఈ నిధులను సంబంధిత పంచాయతీరాజ్ సంస్థ నిర్వహిస్తున్న ప్రాజెక్టుకు అనుసంధానం చేసిన కార్పస్ నిధికే జమచేయాలి. గ్రామ పంచాయతీ పరిధిలోని నీటి సరఫరా పథకాలన్నింటినీ గ్రామ పంచాయతీయే నిర్వహించాలి. పలు గ్రామాలకు సంబంధించినలేదా బల్క్‌గా నీటి సరఫరాచేసే పథకాల్లో నీటివనరు, శుద్ధి యంత్రాలు, రైజింగ్ మెయిన్స్ మొదలైన వాటిని పంచాయతీరాజ్ ఇంజినీరింగ్ డివిజను లేదా సంబంధిత సంస్థ నిర్వహించాలి; గ్రామ పరిధిలోని నీటి పంపిణీ, ఇతర అంశాలను గ్రామ పంచాయతీ నిర్వహించాలి.

2009-12 మధ్యకాలంలో, జాతీయ గ్రామీణ తాగునీటి పథకం కింద భారత ప్రభుత్వ గ్రాంటుకు (₹135.57 కోట్లు) ఈ అంశం కోసం రాష్ట్ర ప్రభుత్వం తన వంతు వాటాగా ఇవ్వాల్సిన నిధులను విడుదల చేయలేదు. భారత ప్రభుత్వం విడుదల చేసిన మొత్తం నిధులు వినియోగించామని గ్రామీణ నీటి సరఫరా, పారిశుధ్య శాఖ తెలిపినప్పటికీ, రాష్ట్ర ప్రణాళికా పద్దు కింద విడుదల చేసిన నిధులు, వాటి వినియోగంకు సంబంధించిన వివరాలు ఆడిట్‌కు సమర్పించిన రికార్డుల్లో లేవు.

జాతీయ గ్రామీణ తాగునీటి పథకం (ఓ&ఎమ్) కింద నీటి సరఫరా పథకాల మరమ్మతు పనులను చేపట్టడానికి నిధులను ఈ ఏడాది విడుదల చేస్తామని ప్రభుత్వం తెలిపింది (2012 అక్టోబరు).

5.10 పర్యవేక్షణ, మూల్యాంకనం

5.10.1 పర్యవేక్షణ

రాష్ట్ర నీటి, పారిశుధ్యమిషన్/జిల్లా నీటి, పారిశుధ్యమిషన్ నిర్దేశించిన ప్రకారం రాష్ట్రస్థాయి/జిల్లాస్థాయి అధికారులు నిర్వహించిన తనిఖీ/పర్యవేక్షణ నివేదికలను ఆడిట్ పరిశీలనకు సమర్పించలేదు. వీటి వివరాలు లేనందువల్ల నీటి సరఫరా పథకాల అమలులో పర్యవేక్షణ యంత్రాంగం ఏమేరకు ప్రభావవంతంగా ఉన్నదీ పరిశీలించడం వీలు కాలేదు. ఐతే, 2009 అక్టోబరులో ఏర్పాటయిన 'పథకాల మంజూరీకి సంబంధించిన రాష్ట్ర స్థాయి సంఘం' సమావేశాల్లో చర్చించిన అంశాల వివరాలు(మినిట్స్) పరిశీలించగా, నీటి సరఫరా పథకాలను ప్రభావవంతంగా అమలు చేయడానికి ఏర్పాటు చేసిన పర్యవేక్షణ యంత్రాంగంలోని పలు లోపాలు వెల్లడయ్యాయి. ఆ వివరాలు కింది విధంగా ఉన్నాయి :

- 2009-12లో, పథకం మంజూరీకి సంబంధించిన 'రాష్ట్ర స్థాయి సంఘం' (కమిటీ) నాలుగుసార్లు సమావేశమయ్యింది. ఐతే, ఈ సమావేశాల్లో జరుగుతున్న పనుల పురోగతిపై కాకుండా, కొత్త పథకాల మంజూరీ గురించి, కమిటీ ఆమోదం లేకుండా ప్రభుత్వం మంజూరు చేసిన నీటి పథకాలు/పనుల క్రమబద్ధీకరణల పైననే చాలామటుకు చర్చించారు.

- 2008-12 మధ్యకాలంలో, నిఘా, నాణ్యత నియంత్రణ విభాగాలు 4561 పనుల్లో (2012 సెప్టెంబరు వరకు) నాణ్యతకు సంబంధించిన అంశాలను సమీక్షించి, 761 పనుల్లో లోపాలున్నట్లు వెల్లడించాయి. ఈ లోపాలు ప్రధానంగా, ఎంపిక చేసిన నీటి వనరు సరైనది కాకపోవటం, సివిల్ నిర్మాణాల్లోని లోపాలు, పనులపై పర్యవేక్షణ కొరవడటం మొదలైన వాటికి సంబంధించినవి. ఇందులోని 6 పనులపై మాత్రమే గ్రామీణ నీటి సరఫరా శాఖ చర్యలు తీసుకుంది; మిగిలిన 755 పనులకు సంబంధించిన లోపాలపై ఇంకా చర్యలు చేపట్టలేదు.

- పూర్తయిన పథకాల నిర్వహణ బాధ్యతను గ్రామస్థాయి నీటి, పారిశుధ్య కమిటీలు చేపట్టాలని సత్వర గ్రామీణ నీటి సరఫరా పథకం/జాతీయ గ్రామీణ తాగునీటి పథకం మార్గదర్శకాల్లో నిర్దేశించినప్పటికీ, పేరా 5.9.2.3 లో తెలిపిన విధంగా ఈ కమిటీలు ఇంకా ఏర్పాటుకాకపోవడంవల్ల తాగునీటి పథకాలను తామే స్వయంగా నిర్వహిస్తున్నామని గ్రామీణ నీటి సరఫరా, పారిశుధ్య శాఖ తెలిపింది.

ప్రభావవంతమైన పర్యవేక్షణ ఉండేలా తగిన చర్యలు చేపడతామని ప్రభుత్వం హామీ ఇచ్చింది (2012 అక్టోబరు).

5.10.2 పథకం మూల్యాంకనం

సత్వర గ్రామీణ నీటి సరఫరా పథకం/ జాతీయ గ్రామీణ తాగునీటి పథకం మార్గదర్శకాల ప్రకారం గ్రామీణ నీటి సరఫరా పథకం అమలుపై కేంద్ర, రాష్ట్ర ప్రభుత్వాలు రెండూ ప్రసిద్ధ సంస్థల ద్వారా ఎప్పటికప్పుడు మూల్యాంకనాన్ని చేయించాలి. ఈ అధ్యయనాల కోసం, జాతీయ గ్రామీణ తాగునీటి పథకంలోని 'మద్దతు కార్యకలాపాలు' అనే అంశంకింద 100 శాతం నిధులను కేంద్ర ప్రభుత్వం, రాష్ట్ర ప్రభుత్వాలకు అందిస్తుంది. ఈ అధ్యయనాల నివేదికలను గ్రామీణ నీటి సరఫరా శాఖకు సమర్పించాలి. వీటి ఆధారంగా, పథకం అమలులో నాణ్యతను పెంపొందించుకునే విధంగా తక్షణ దిద్దుబాటు చర్యలు చేపట్టాలి.

ఐతే, 2012 జూన్ నాటికి, ఏ ఒక్క నీటి సరఫరా పథకంపైనా రాష్ట్ర ప్రభుత్వం మూల్యాంకనాన్ని చేయించలేదు. కేంద్ర ప్రభుత్వ స్థాయిలో మంత్రిత్వశాఖల పనితీరు లెక్కగట్టేందుకు భారత ప్రభుత్వం ప్రవేశపెట్టిన 'రిజల్ట్స్ ఫ్రేమ్ వర్క్స్ డాక్యుమెంట్ ' (ఆర్ఎఫ్డీ) కింద కేంద్ర తాగునీటి, పారిశుధ్య మంత్రిత్వశాఖ గ్రామీణ నీటి సరఫరా పథకాల అమలులో రాష్ట్ర ప్రభుత్వానికి 19వ ర్యాంకునిచ్చింది (2012 మే). పూర్తిస్థాయి నీటి వసతి ఉన్న ఆవాసాల స్థాయినుంచి పాక్షిక నీటి వసతి ఉన్న ఆవాసాల స్థాయికి పడిపోయిన (స్లిప్డ్ బ్యాక్) ఆవాసాల స్థాయి పెంచడం; నాణ్యత లేని నీరు సరఫరా అవుతున్న ఆవాసాలు; నాణ్యత పరీక్ష పరికరాల కిట్లనుపయోగించి క్షేత్ర స్థాయిలో నీటి నాణ్యతను పర్యవేక్షించడానికి శిక్షణ పొందిన వ్యక్తుల సంఖ్య, చేసిన నీటి నాణ్యత పరీక్షల సంఖ్య; ఉప-జిల్లాస్థాయి ల్యాబరేటరీల స్థాపన; పంచాయతీలకు అప్పగించిన పైపునీటి సరఫరా పథకాల సంఖ్య; శిక్షణ పొందిన గ్రామస్థాయి నీటి, పారిశుధ్య కమిటీ సభ్యుల సంఖ్య మొదలైన అంశాల్లోని పనితీరు ఆధారంగా ఈ ర్యాంకులనివ్వడం జరిగింది.

ప్రభుత్వం, రాష్ట్రస్థాయిలో నిర్వహించిన మూల్యాంకనంకు సంబంధించి సమాధానమివ్వకుండా, ఆర్ఎఫ్డీ ఆధారంగా ఈఈలు, ఎస్ఈల పనితీరును గ్రామీణ నీటి సరఫరా శాఖ పర్యవేక్షిస్తుందని తెలిపింది (2012 అక్టోబరు).

5.11 సారాంశం

కేటాయించిన నిధులను వినియోగించకపోవటం , రాష్ట్ర ప్రభుత్వం తన వాటా నిధులను విడుదల చేయకపోవటం, అంశాలవారీ కేటాయింపులు లేకుండా నిధులు విడుదల చేయటం, నివారించదగ్గ వడ్డీ చెల్లింపు వంటి వాటితో పేలవంగా ఉన్న ఆర్థిక నిర్వహణ వల్ల గ్రామీణ నీటి సరఫరా పథకాల అమలుపై ప్రతికూల ప్రభావం పడింది. వార్షిక కార్యాచరణ ప్రణాళికల రూపకల్పనలో పౌరసమాజం భాగస్వామ్యం ఉండేలా ప్రభుత్వం చర్యలు తీసుకోకపోవటం వల్ల ప్రణాళికా రచన సరిగాలేదు. చేస్తున్న పనులను పూర్తిచేయకుండానే కొత్త ప్రాజెక్టులను చేపట్టడం, భారత ప్రభుత్వ ప్రమాణాలకు విరుద్ధంగా పరిపాలనాపరమైన మంజూరీలనివ్వడం జరిగింది. సరైన ఇన్వెస్టిగేషన్ లేకుండా పనులను ప్రారంభించటం, డిజైన్లలో లోపాలు, సంబంధితశాఖలతో సమన్వయం లేకపోవడం, భూసేకరణ జరపక పోవటం మొదలైనవాటి వల్ల పలు ప్రాజెక్టులు పూర్తికాకుండా మిగిలిపోవటం, పలుకేసులలో వనరులు వృధాగా ఉండటం జరిగింది. పలు సందర్భాలలో నీటి సరఫరా పథకాలు పూర్తయినప్పటికీ వాటికి విద్యుత్తు సరఫరా లేకపోవడం వల్ల లక్షిత ఆవాసాలు తాగునీటి సౌకర్యానికి దూరమయ్యాయి. గుత్తేదారులకు అధిక చెల్లింపులు

చేయటం, అనుచిత లబ్ధి చేకూర్చటంతో సహా టెండర్ల ప్రక్రియ, కాంట్రాక్టుల నిర్వహణలో పలు అక్రమాలు చోటుచేసుకున్నాయి. నీటి వసతి అస్సలులేని ఆవాసాల సంఖ్యను తగ్గించటంలో పురోగతి ప్రశంసనీయంగానే ఉన్నప్పటికీ, నీటి వనరులనుండి నిరంతరాయంగా నీటి సరఫరా జరిగేలా వాటి మనుగడపై రాష్ట్ర ప్రభుత్వం తగిన శ్రద్ధ చూపకపోవడం వల్ల పలు ఆవాసాల్లో నీటి సరఫరా స్థితి దిగజారింది. నీటి నాణ్యతా పరీక్షలు సరిపడినంతగా జరగటంలేదు. క్షేత్ర స్థాయి నీటి నాణ్యత పరీక్ష కిట్ల కొనుగోలుపై చేసిన ఖర్చు నిష్ఫలమయ్యింది.

5.12 సిఫార్సులు

- తలపెట్టిన నీటి పథకాలు సరిగ్గా అమలుకావటానికి, పథకం మూల్యాంకనానికి అనుకూలంగా ఉండేందుకు రాష్ట్ర ప్రభుత్వం తనవాటా నిధులను పథకంలోని అంశాలవారీగా విడుదల చేయాలి.

- వార్షిక కార్యాచరణ ప్రణాళికల రూపకల్పనలో స్థానికుల భాగస్వామ్యం ఉండేలా ప్రభుత్వం చర్యలు చేపట్టాలి. నీటి పథకాల అంచనా విలువ, అవి పూర్తవడానికి పట్టేకాలం పెరగకుండా ఉండాలంటే ముందస్తుగా పరిష్కరించాల్సిన అన్ని అంశాలనూ పరిపాలనాపరమైన మంజూరీలనివ్వడానికి ముందే ఖచ్చితంగా పరిష్కరించాలి.

- నీటి సరఫరా విషయంలో ఆవాసాల స్థితి మునుపటి కన్నా తక్కువస్థాయికి పడిపోకుండా ఉండాలంటే నీటి వనరులు నిరంతరాయంగా నీటిని సరఫరా చేసేలా వాటి మనుగడకు తగిన ప్రాధాన్యతనివ్వాలి.

- నీటి నాణ్యతను పరీక్షించే ల్యాబరేటరీల పరిధిలో ఉన్న నీటి వనరుల సంఖ్య ఆధారంగా ప్రతి ల్యాబరేటరీ నిర్వహించాల్సిన రసాయనిక, బాక్టీరియా సంబంధిత పరీక్షలకు లక్ష్యాలను నిర్ణయించాలి. అంతేకాక, నీటి వనరులన్నింటినీ కనీసం ఏడాదికి ఒక్కసారైనా పరీక్షించేందుకు వీలుగా నిర్ణీత సమయానికి ప్రభుత్వం నిధులు విడుదల చేయాలి.

- బడ్జెటులో కేటాయించిన నిధులతోనే నీటి సరఫరా పథకాలు సకాలంలో పూర్తయ్యేలా చూడటానికీ, నిర్దేశించిన విధంగా ఆవాసాలన్నింటికీ రక్షిత తాగునీరు అందడానికీ జాతీయ గ్రామీణ తాగునీటి పథకం మార్గదర్శకాల్లో నిర్దేశించిన విధంగా పర్యవేక్షణ యంత్రాంగాన్ని పటిష్టం చేయాలి.